

Nawae Najam kêtôm **MARKA KETO**

Nawae Najam kêtôm Marka Keto kêtû “Jesu Kilisi, Anôtônê Latu, nê Nawae Najam,” tec enj gêwa Jesu sa gebe ñac têtwa saki gêgôm kôm ñadôbgenj ma amboac ñatau enj. Gêgôm gên amboac ñatau enj nec, kêtû awê kêpi binj enj kêdôn-kêdôn nanj, ma kêpi nê ñaclai, tanj kêtinj ñalau sec ña awagenj ma kêsuc launênj sec ôkwi nanj. Jesu kêsam tau gebe Ñamalacnê Latu enj gêwinj, tanj gêmênj gebe êkênj tau gebe êngamboac lau su anja sec ñañaclai.

Marka keto Jesunê minj gêc awê solop, keto kêtû wakac. Enj kêwaka kôm Jesu gêgôm nanj sa kêlêlêc binj enj kêsôm to kêdônj launja nanj. Gêjac m Nawae Najam tau keto binj dambêgenj kêpi ñackêsagu Joan ma kêpi Jesu gêlinj sangû to Sadañ kêlêtôm enj nanja ma gacgtenj gelom Jesu gêgôm gêmâc ñajam kêsâ ma gêjam mêtê lau ñasakinj tau. Malôgenj acgom, go lau, tê têtâguc Jesu nê, nênj kauc kêsâ-kêsâ kêpi enj ma ênê sonjo-sonjo sêkênj kisa enj ñandanj kêsâ. Marka gêjac Jesunê woke ñamuña, tanj sêjac enj kêpi ka ma enj gêdi sa anja ñacmatênênj ñaminj gêc môkêlatu ñamuña.

Nadênanj

1. Gêjac m Nawae Najam tau 1:1-13
2. Jesu gêjam mêtê gêmôa Galilaia 1:14–9:50
3. Anja Galilaia gêja Jerusalem 10:1-52
4. Jesunê woke ñamuña anja Jerusalem to malac, tanj gêc malac tau ñagala nanj 11:1–15:47
5. Jesu gêdi sa anja ñaematênj 16:1-8

6. Apômtau gêdi sa su jageoc tau lasê ma kêpi undambê gêja 16:9-20

Nackêsagu Joan gêjam mêtê

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18; Joan 1:19-30)

¹ Jesu Kilisi, Anôtônê Latu, nê nawae najam tonec. ² Nawae najam tau gêjac m kêtôm propete Jesaia keto gebe

“Ôlic acgom, Anôtônê bin tau tonec, aê jasakin noc najacajen êmun aôm naêmansan nê m intêna.

³ Nac ten gêmôêc awa tonec gêmôa gamên sawa gebe

‘Amansan gamên Apômtau êsêlênja to amêtôc ênê intêna êtu solop.’ ”

⁴ Nackêsagu Joan gêô lasê gamên sawa ma kêsagu lau to gêjam mêtê êsêac gebe “Anam taôm ôkwi to alin sangi ma Anôtô êsuc nê m sec ôkwi.” ⁵ Tec lau gamên Judaiana to lau Jerusalemja samob sêsa dêdên en sêja ma seoc nê m sec lasê, go kêsagu êsêac anja bu Jordan.

⁶ Ma Joan kêsô bôc kamele jaôlilu, tan sêwa kêtû obo nan, to kêjandin ômbinjak bôc jaôlic gêc dambêpalê ma gen wagô to lêp kêtû nê mo. ⁷ Ma gêjam mêtê gebe “Nac ten oc êndanguc aê, nan jaclai kêlêlêc aê su. Aê oc jatôm gebe jatu ênê ataliwaga atom. ⁸ Aê tec kasagu amac ja bu ma en oc ênsangu amac ja Nalau Dabun.”

Jesu gêlin sangi

(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)

⁹ Gêdên tonan Jesu anja Nasaret Galilaiana gêja ma Joan kêsagu en anja Jordan. ¹⁰ Jesu kêpi anja bu gêmên e gêlic undambê gêja ma Nalau Dabun

amboac balôsi kêsêp mêngêšac eŋ ŋaô. ¹¹ Ma awa teŋ kêsa aŋga undambê gebe “Aêŋoc Latuc aôm, tec têtac gêwiŋ aôm ma galic aôm ŋajam.”

Sadaŋ kêlêtôm Jesu

(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Ma Ŋalau Dabuŋ kêkac Jesu gacgeŋ kêsa gamêŋ sawa gêja. ¹³ Gêmoa gamêŋ sawa bêc 40 ma Sadaŋ kêlêtôm eŋ, ma gêmoa gêwiŋ bôc saleŋŋa, mago aŋela sêjam sakin eŋ.

Jesu gêjac m nê kôm mêtêŋa aŋga Galilaia

(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)

¹⁴ Êšêac sêkôc Joaŋ tôŋ su acgom, go Jesu gêja Galilaia jagêjam mêtê kêpi Anôtônê ŋawae ŋajam ¹⁵ gebe “Noc tau mênkêsa ma Anôtônê gamêŋ kêdabiŋ. Amboac tonaŋ anam taôm ôkwi ma akêŋ êwiŋ ŋawae ŋajam tau.”

Jesu kêkalem lau iŋa aclê

(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11)

¹⁶ Jesu kêsêlêŋ gêmoa bugêjacton Galilaiaŋa e gêlic Simon agêc lasi Andrea sêkêŋ wasaŋ sêmoa gebe êšêagêc ŋac ulu iŋa. ¹⁷ Tec Jesu kêsôm gêdêŋ êšêagêc gebe “Andaŋguc aê ma oc jakêŋ amagêc alô ŋamalac.” ¹⁸ Tec gacgeŋ dedec nêŋ wasaŋ gêcŋa ma têdaguc eŋ.

¹⁹ Gêwi gamêŋ tau siŋ ma kêsêlêŋ gêja ec saungeŋ ma gêlic Sebedai latui Jakobo agêc lasi Joaŋ sêbênôc wasaŋ sêŋgôn waŋ. ²⁰ E gacgeŋ gêmôêc êšêagêc ma sêwi tamenŋ Sebedai to nê kômwaga siŋ sêŋgôn waŋ ma têdaguc Jesu sêja.

Ŋac toŋalau sec

(Luk 4:31-37)

²¹ Anġa tonan jasêsa Kapanau ma gêdênġ sabat Jesu gacgen kêsô lôm jakedônġ lau ²² e êsêac têtakê kêtû ênê mêtêġa, gebe enġ kêdônġ êsêac kêtôm binġsatau atom, kêdônġ êsêac kêtôm ġac toġaclai tenġ.

²³ Gêdênġ tonan ġac toġalau ġatêmui tenġ gênġônġ nêġ lôm, nanġ gêmôêc gebe ²⁴ “Jesu Nasaretġa, aêacnêġ asagenġ ġagêdo gêdênġ tauġ. Aôm gômôênġ gebe onsenġ aêac su me. Aê kajala aômġac, Anôtônê ġac dabuġ aôm.” ²⁵ Ma Jesu gec binġ enġ gebe “Awammê êsa ma ôsa anġa ênê ôna.” ²⁶ Ma ġalau ġatêmui kêmônanġ enġ e kêwakic kapôênġ, go kêsa anġa ênê gêġa. ²⁷ Ma lau samob selendec ġanô e têtû kênac gêdênġ tauġ gebe “Gênġ tonec amboac ondoci, mêtê wakucgoc. Enġ kêġatu ġalau ġatêmui toġaclaigenġ ma tanenġ wamu enġ.” ²⁸ Ma gacgenġ ênê wae kêsa kêtôm Galilaia ġagamênġ samob gêġam aucgenġ gêġa.

*Jesu gêġôm lau taêsam ôlinġ ġajam kêsa
(Mat 8:14-17; Luk 4:38-41)*

²⁹ Ma êsêac sêsa anġa lôm mênġsêpi Simon agêc Andrea nêġ andu sêġa, ma Jakobo agêc Joanġ sêwiġ. ³⁰ Ma Simon lawao gêmâc ôli ġawajaô kapôênġ gêc, tec gacgenġ sêsôm enġ ġawae gêdênġ Jesu. ³¹ Tec Jesu gêġa e kêkôc enġ sa e ġawajaô gêwi enġ sinġ ma gêġam sakinġ êsêac.

³² Kêġula gêdênġ oc jakêsêp êsêac seġonġ lau gêmâc samob ma lau toġalau sec samob dêdênġ Jesu sêġa. ³³ Lau malac tonanġa samob sêkac sa ġasêkô katamġa. ³⁴ Ma enġ gêġôm lau gêmâc tokainġ-tokainġ taêsam ôlinġ ġajam kêsa ma kêġinġ ġalau sec taêsam su ma gêġac ġao ġalau sec gebe sêsôm binġ atom, gebe êsêac sêġala enġgac.

*Jesu gêjam mêtê gêmoa Galilaia
(Luk 4:42-44)*

³⁵ Ma gêdênj bêbêc kanucgen Jesu gêdi gêja gamênj sawa ten jaketenj mec gêmoa nê taunja. ³⁶ Go Simon to êsêac, tanj sêwiñ enj nanj, têdaguc enj ³⁷ e têtap enj sa ma sêsôm gêdênj enj gebe “Lau samob sêsôm aôm.” ³⁸ Ma enj kêsôm gêdênj êsêac gebe “Tana malac ñagêdô anja ônêña êwiñmanj najanam mêtê êsêac anja ônêña amboac tonanj, gebe aê gajac kôm tonecgenj ñawae tec gamênj.” ³⁹ Amboac tonanj enj gêjam mêtê kêtôm lôm Galilaianja samob ma kêtin ñalau sec su.

*Jesu gêgôm ñac tokamobôm ôli kêtû selec
(Mat 8:2-4; Luk 5:12-16)*

⁴⁰ Ñac tokamobôm gêdênj Jesu gêja kêpônj aduc ma kêsôm gêdênj enj gebe “Embe têmtac êwiñ, nanj ôngôm aê jatu selec.” ⁴¹ Jesu taê walô enj tec kêmetôc lêma jakêmoasac enj ma kêsôm gêdênj enj gebe, “Aê gabe ôtu selec.” ⁴² Ma gacgenj kamobôm gêwi enj sinj ma ôli kêtû selec. ⁴³ Go Jesu kêmasuc enj gacgenj kêsa gêja ⁴⁴ ma kêsôm gêdênj enj gebe “Ôlic acgom, ôtu awê êndênj lau tenj atom, naôtôc taôm êndênj dêbuñwaga ma ôkênj da êtu kôtu selecña êtôm Mose kêjatu, gebe êwaka nêminj sa êndênj êsêac.” ⁴⁵ Mago enj kêsa gêja e gêjac tau nê minj topalêgenj ma gêgôm binj tau kêtû tapa. Tec Jesu jakêsa malac samob gêmoa awêgenj kêtôm gêmunja kêtiam atom, go gêjam tau susu gêmoa ñamagêgenj ma lau anja malac gêdô-gêdô dêdênj enj sêja-sêja.

2

*Jesu gêgôm nac natêkwa kêtû golon ôli njam kêsa
(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)*

¹ Bêc njagêdô gêjaŋa acgom, go Jesu gêja Kapanaum kêtiam ma êsêac sêŋô eŋ nawae gebe gêngôn nê andu. ² Ma lau taêsam sêkac tauŋ sa jasêpô eŋ njêŋôma ma sêkô katam dêmoêŋa gêwiŋ, go eŋ gêjam mêtê êsêac. ³ Gêjam mêtê gêmôa ma sêkôc nac tenj natêkwa kêtû golon dêdêŋ eŋ sêja. Lau aclê sêbalaŋ eŋ. ⁴ Lau taêsam sêkô êsêac auc ma sêgôm gêŋlêlôm sebe nasêsa Jesu njagala elêmê, tec sêkac andu njasalôm sa kêkanôn ônaŋ Jesu kêkô naŋ, go sêlêwaŋ nac natêkwa kêtû golon tonan tomêgeŋ kêsêp gêja. ⁵ Jesu gêlic êsêac sêkêŋ gêwiŋ, tec kêsôm gêdêŋ nac natêkwa kêtû golon gebe “Latucenec, aê kasuc aômnmê sec ôkwi su.” ⁶ Ma biŋsutau njagêdô, tanj sêngôn tonan sêwiŋ naŋ, taêŋ gêjam gêc nêŋ njâlêlôm gebe ⁷ “Nac tonec kêsôm biŋ amboac ondoc. Eŋ kêsôm biŋ alôb-alôb. Asa kêtôm gebe êsuc sec ôkwi. Anôtô taugen.” ⁸ Tec Jesunê kauc kêtap bi ŋ, tanj taêŋ gêjam gêc nêŋ njâlêlôm naŋ sa, ma kêsôm gêdêŋ êsêac gebe “Asagenj amac taêm gêjam biŋ amboac tonan gêc nêŋ njâlêlôm. ⁹ Biŋ ondoc tasôm njagô êndêŋ nac natêkwa kêtû golon. Tasôm tonec gebe ‘Aê kasuc aômnmê sec ôkwi’ nec, me tasôm gebe ‘Ôndi sa, ôluŋ nêŋ mê sa ma ôsêlêŋ.’ ¹⁰ Ma aê gabe amac ajala gebe Njamalacnê Latu kêtû njatau aŋga nom gebe êsuc sec ôkwi.” Go kêsôm gêdêŋ nac natêkwa kêtû golon gebe ¹¹ “Aê jasôm andêŋ aôm gebe Ôndi sa, ôluŋ nêŋ mê sa ma ôêc ôna nêŋ andu.” ¹² Nac tau gêdi sa gacgeŋ e kêluŋ nê mê sa ma kêsa gêja, samob sêlic eŋ e têtakê njanô

ma sêlambin Anôtô gebe “Aêac alic gêñ ten amboac tonec atomanô.”

Jesu kêkalem Lewi

(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

¹³ Go Jesu kêsa bugêjacton gêja kêtiam ma lau samob dêdên en sêja jakêdôn êsêac. ¹⁴ Go kêsêlên ma gêlic Alpai latu Lewi gêngôn telon malen. Tec kêsôm gêdên en gebe, “Ôndanğuc aê.” Lewi gêdi kêdaguc en gêja.

¹⁵ Jesu gen gêñ gêngôn ênê andu, ma telon to lau sec taêsam, tan têdaguc en nan, sêngôn sêwin Jesu to nê ñacsenomi. ¹⁶ Parisainên binsutau ñagêdô sêlic en gen gêñ gêngôn gêwin lau sec to telon, tec têtû kênac ênê ñacsenomi gebe “En gen to gênôm gêñ gêngôn gêwin telon to lau sec kêtû asagenña.”

¹⁷ Jesu gêñô tec gêjô êsêac awen gebe “Lau ôlin ñajam sêpô lêna taun kêtû doktaña atom. Mago lau togêmac tec sêpô lêna. Aê gamên gabe jakalem lau gêdên atom, jakalem lau secgen.”

Bin tanam dabun mona

(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

¹⁸ Joaņnê ñacsenomi to Parisai sêjam dabun mo. Tec lau ñagêdô dêdên Jesu sêja têtû kênac en gebe, “Kêtû agenña Joaņnê ñacsenomi to Parisainên ñacsenomi sêjam dabun mo, mago aômñem ñacsenomi masi.” ¹⁹ Ma Jesu kêsôm gêdên êsêac gebe “Lau embe sênin awê ñamoasin ma ñac-ênamawêwaga êmoa êwin êsêac, oc sênam dabun mo me. Ñac-ênam-awêwaga embe emôa êwin êsêac, oc sênam dabun mo atom. ²⁰ Mago ñabêc oc mênêsa ma sêkôc ñac-ênam-awêwaga su anğa

êsêacnêṇ, nanṇo êsêac sênam dabuṇ mo êndêṇ bêc tonanṇ.

²¹ “Nac tenṇ oc êsi obo ṇatali wakuc êpi ṇakwê lanṇwa atom, gebe ṇatali wakuc oc êôc ṇakwê êṇṇic, wakuc êkac su anṇa lanṇwa ma êkac kalalac e êtu sec samucṇṇ. ²² Ma tenṇ oc êkêc wain wakuc êsêp bôc ṇaôlic lanṇwa atom. Embe sêṇṇôm, oc wain êôc ṇaôlic êpoa e êtaiṇ ênaṇa ma ṇaôlic tau êtu sec amboac tonanṇ. Wain wakuc sêkêṇ êsêp ṇaôlic wakuc.”

Nacseṇomi sesolop polom ṇanô gedenṇ sabat
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

²³ Gêdêṇ sabat tenṇ Jesu kêsêlêṇ ḡemoa kôm polom-ṇa ṇalêlôm ma nê ṇacseṇomi sêsêlêṇ sêwiṇ ma sesolop polom ṇanô. ²⁴ Tec Parisai sêsôm gêdêṇ eṇ gebe “Gôlicḡac me, êsêac sêḡôm ḡêṇ, taṇ tatôm gebe danḡôm êndêṇ sabatṇa atom.” ²⁵ Ma eṇ kêsôm gêdêṇ êsêac gebe “Biṇ taṇ Dawid ḡêḡôm gêdêṇ ḡemoa jageo ma mo ḡêjô eṇ to nê lau naṇ, asam atom me. ²⁶ Eṇ kêsô Anôtônê andu gêdêṇ ṇac dabuṇsêḡa Abiatar nê têm jageṇ polom, taṇ sêkêṇ gêdêṇ Anôtô kêtu da ma sêjac jao gebe lau sêniṇ atom, dabuṇwaga taunṇṇ, ma kêkêṇ gêdêṇ lau, taṇ sêwiṇ eṇ naṇ, seṇ amboac tonanṇṇ.” ²⁷ Ma kêsôm gêdêṇ êsêac gebe “Anôtô kêkêṇ sabat kêtu ṇamalacṇa, eṇ kêkêṇ ṇamalac kêtu sabatṇa atom. ²⁸ Amboac tonanṇ ṇamalacnê Latu kêtu sabat ṇatau ḡêwiṇ.”

3

Nac lêma kêtu golonṇ nê biṇ
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Jesu kêsô lôm kêtiam ma nac ten gêmoa tonan, tan lêma kêtû golon. ² Tec êsêac dêdib Jesu gebe moae êngôm en ôli najam êsa êndên sabbat, gebe êsêac sebe sêngôlin bin êpi en. ³ Ma en kêsôm gêdên nac lêma kêtû golon gebe “Ôsa ômôên.” ⁴ Go kêsôm gêdên êsêac gebe “Tatôm gebe tamoasin lau me dangôm êsêac sec êndên sabbat. Tanam katun sa me dansen su.” E êsêac sêjam taun tôn. ⁵ Tec en têtac nandan ma mata gê êsêac gelom-gelom e nê nalêlôm nawapac kêtû êsêac têtac nadaniña, go kêsôm gêdên nac tau gebe “Ômêtôc lêmam.” Tec en kêmêtôc lêma e najam kêsa kêtiam. ⁶ Parisai sêsa e jagacgen sêwin Herodonê lau ma sêkic Jesunê bin gebe sensen en su.

Lau taêsam sêkac sa semoa bugêjacton

⁷ Go Jesu to nê nacsenomi têtain taun su sêsa bugêjacton sêja, ma lau taêsam anga Galilaia to Judaia ⁸ ma anga Jerusalem to Idumaia ma anga Jordan namaken onêña ma anga Turu to Sidon nagamên nagêdô têdaguc en sêja. Lau taêsam, tan sênô en gêgôm gên samob nawae, tec dêdên en sêja. ⁹ Ma en kêsôm gêdên nê nacsenomi gebe sêmansan wan saun ten êtu enña, gebe lau sêkapi en sa atom. ¹⁰ En gêgôm lau taêsam ôlin najam kêsa, ma êsêac, tan nandan totau-totau gêgôm êsêac nan, sêsêli-sêsêli lau dêdên en sêja sebe sêmoasac en. ¹¹ Nalau natêmui sêlic en e sêu taun sêc en lanônêmña ma sêmôêc gebe “Anôtônê Latu aôm.” ¹² Tec en kêbaob êsêac njajña, gebe sêsôm en lasê atom.

*Jesu kêjalin nê aposolo 12 sa
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)*

¹³ Go kêpi gamêñ ñabau gêja ma gêmôêc êsêac, tañ nê ñalêlôm kepenj êsêac nanj, dêdêñ enj sêja. ¹⁴ Ma Jesu kêjalij êsêac 12 sa ma kêsôm gêdêñ êsêac gebe “Amoa awiñ aê e jasakiñ amac anam mêtê lau ¹⁵ to jakêñ ñaclai êndêñ amac gebe atij ñalau sec.” ¹⁶ Enj kêjalij êsêac 12 tonanj sa ma gê Simonnê ñaê gebe Petere ¹⁷ ma Sebedai latuagêc Jakobo agêc Joan, tañ gê êsêagêcnêñ ñaê gebe Boaneges, ñam gebe Wapap latuagêc, ¹⁸ ma Andrea agêc Pilip, ma Batolomai agêc Matai, ma Tom agêc Alpai latu Jakobo, ma Tadaï agêc Simon Kanaanja ¹⁹ ma Juda Isariot, tañ geoc Jesu lasê.

Jesu ma Belsebul

(Mat 12:22-32; Luk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Ma Jesu gêmu gêja nê andu, ma lau sêkac sa sêpi tagenj kêtiam, tec enj to nê ñacsenjomî sebe sêniñ gêñ e sêgôm jageo. ²¹ Ênê lau sêñô ma sêsa sebe sêkôc enj tôñ sêsôm sebe “Gêñ tenj gêgôm enj”.

²² Ma biñsuta, tañ anja Jerusalem sêsêp sêmên nanj, sêsôm gebe “Belsebul gêwiñ enj, tec kêtij ñalau sec ña ñalau sec nêñ kasêga.” ²³ Amboac tonanj enj kêkalem êsêac sa ma kêsôm kêtû biñgôlij gêdêñ êsêac gebe “Sadanj oc êtiñ Sadanj amboac ondoci. ²⁴ Gamêñ tenj embe êwa tau êkôc, oc gamêñ tonanj ênêc êtôm atom. ²⁵ Ma gôlôac tenj embe sêwa taunj êkôc, oc gôlôac tonanj sêmoa êtôm atom. ²⁶ Ma Sadanj embe êkêñ kisa êndêñ tau e êwa tau êkôc, oc êmoa êtôm atom, êtu ñacgêbac.

²⁷ “Mago ñac tenj êsô ñac ñajanja tenj nê andu naêjanjo ênê waba su atom. Enj ênsô ñac ñajanja tau tôñ êmuñ acgom, go êjanjo ênê waba.

²⁸ “Bin̄ñanô, aê jasôm êndên amac gebe Namalac latun̄i nêñ sec samob to nêñ bin̄ alôb-alôb, tan̄ sêsôm-sêsôm nan̄, Anôtô oc êsuc ôkwi. ²⁹ Mago ñac ten̄ embe êsôm bin̄ alôb-alôb êpi Nalau Dabun̄, oc êsuc sec tau ôkwi atomanô. Sec êsap en̄ tôn̄ ênêc ten̄gen̄.” ³⁰ Êsêac sêsôm gebe “Nalau ñatêmui gêgôm en̄,” tec Jesu kêsôm bin̄ tonan̄.

Jesu têna to lasii ñanô
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

³¹ Ma Jesu têna to lasii mên̄sêkô dêmôêña ma sêkên̄ lau jasêmôêc en̄. ³² Lau sêgi en̄ auc sêngôn̄ ma êsêac sêsôm gêdên̄ en̄ gebe “Gôlicgac me, tênam to lasimi tec sêsôm aôm sêmoa dêmôêña.” ³³ Tec Jesu gêjô êsêac awen̄ gebe “Tinoc to lasici asa lau.” ³⁴ Go mata gaôc lau, tan̄ sêgi en̄ auc san̄gôn̄ nan̄, ma kêsôm gebe “Alic acgom, aê tinoc to lasici tau tonec. ³⁵ Lau tan̄ sêmasan̄ Anôtônê bin̄, lau tonan̄ têtû lasicio to ñac ma tinoc.” *

4

Bingôlin̄ ñac kêpalip ñawêña
(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Go Jesu gêmu jagêjac m kêdôn̄ êsêac gêngôn̄ ambêô kêtiam. Lau taêsam sêkac sa dêdên̄ en̄ sêja, tec kêpi wan̄ ten̄ jagêngôn̄. Sêsu wan̄ su jakêpoac ma lau samob sêmoa bau e gêdên̄ butali. ² Ma kêsôm bin̄ taêsam gêdên̄ êsêac gêjam kêtû bingôlingen̄. Ma kêsôm kêsêp nê mêtê gêdên̄ êsêac gebe ³ “Akên̄ tan̄em acgom. Alic acgom, ñac-kêpalip-ñawêwaga ten̄ kêsa gêja gebe êpalip nê ñawê. ⁴ Kêpalip gêmoa e

* **3:35:** Sadañnê ñaê ten̄. (Alic Mat 10:25)

ɲagêdô kêsêp intêna, tec moc mênseɲ su. ⁵ Ma ɲawê ɲagêdô kêsêp nompoc, naɲ nom ɲalêsi gêc atom. Tec gacgeɲ kêpoa gebe kêsêp nomlêlôm gêja atom. ⁶ E oc kêpi ma kêsêgô e kêtú masê gebe ɲawakac keselen kêsêp gêja atom. ⁷ Ma ɲagêdô kêsêp êcmôkê, ma êc kêpoa e gejoɲ êndu ma gêjam ɲanô atom. ⁸ Ma ɲagêdô kêsêp nom ɲajam, tec kêpi to kesewec ma gêjam ɲanô ɲajam. Ten gêjam 30, ten 60, ma ten 100.” ⁹ Ma kêsôm gebe “Nac ten nê tanjasuɲ embe ênêc, naɲ êɲômaɲ.”

Jesunê biɲgôliɲ ɲam

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Ma gêdêɲ taɲ eɲ gêmôa taɲa naɲ, êsêac taɲ sêwiɲ eɲ to êsêac ¹² têtú kênac eɲ kêtú biɲgôliɲ taɲa. ¹¹ Ma eɲ kêsôm gêdêɲ êsêac gebe “Amac atap Anôtônê gamêɲ ɲabiɲ ɲalêlômɲa tônê sa, mago êsêac, taɲ sêmoa dêmôêɲa naɲ, sêɲô biɲ samob êtu biɲgôliɲgeɲ ¹² gebe

‘Êsêac sêlic amboac sêlic ma sêjala atom to sêɲô amboac sêɲô ma nêɲ kauc êsa atom, gebe sênam taɲ ôkwi atom ma nêɲ sec ênaɲa atom.’ ”

Jesu gêwa biɲgôliɲ ɲac kêpalip ɲaweɲa ɲam sa

(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

¹³ Go kêsôm gêdêɲ êsêac gebe “Amac ajala biɲgôliɲ tônê ɲam atom, ma oc ajala biɲgôliɲ ɲagêdô samob ɲam amboac ondóc. ¹⁴ Nac-kêpalip-ɲawêwaga naɲ kêpalip mêtê. ¹⁵ Lau taɲ sêsêp intêna naɲ amboac tonec gebe sêpalip mêtê kêsêp êsêacnêɲ ɲalêlôm ma êndêɲ taɲ sêɲô naɲ e gacgeɲ Sadaɲ mênêjaɲgo mêtê, taɲ sêpalip kêsêp êsêacnêɲ ɲalêlôm naɲ su. ¹⁶ Ma tonec têtôm êsêac, taɲ sêpalip

kêsêp nompoc nan gebe Gêdên tan sênô mêtê nan e gacgen sêkôc sa totêntac njamgen. ¹⁷ Mago êsêacnên jawakac jagêjam atom. Êsêac lau daij-daij. Embe gên wapac êtap êsêac sa me sêjanda êsêac êtu mêtêna, oc gacgen sêwi sin. ¹⁸ Ma njagêdô, tan sêpalip kêsêp êcmôkê nan, têtôm êsêac, tan sênô bin ¹⁹ ma gênlêlôm-lêlôm nomja to lêtôm awêna ma têtac kalac gên njagêdôna ejon bin tau êndu ma sênam nanô atom. ²⁰ Ma ônan sêpalip kêsêp nom njam têtôm êsêac, tan sênô bin to sêkôc sa ma sêjam nanô, njagêdô 30, njagêdô 60, njagêdô 100.”

*Lamp kêkô suc njalêlôm
(Luk 8:16-18)*

²¹ Ma Jesu kêsôm gêdên êsêac gebe “Sêkôc lamp sêmên gebe sêngênduc ja suc auc me sêkên êsô pôpô njalabu me masi. Me sêkôc lamp sêmên gebe sêkên êkô jakain jaô. ²² Gên samob, tan kêsin tau nan, oc sêkên êsa awê samob. Ma gên samob, tan gêc njalêlômgen nan, oc êtu awê samob. ²³ Nac ten nê tanjasun êjôna embe ênêc, nan êjôman.”

²⁴ Go kêsôm gêdên êsêac gebe “Gên tan amac anô nan, taêm ênam. Dôn tan anam dôn lau nan, Anôtô oc ênam dôn amac, ma oc ênsalê njagêdô êlêlêc amacnêm êndên amac êwi. ²⁵ Nac tan nê gên gêc nan, êtap njagêdô sa naêwi. Ma nac tan nê gên masi nan, sêkôc jakêsu, tan gêc enja nan, su amboac tonanjen.”

Bingôlin kêpi jawê tau kêpoana

²⁶ Ma Jesu kêsôm gebe “Anôtônê gamên amboac jamalac ten gêjac jawê kêsêp kôm, ²⁷ go gêc nê bêc gêdên gêbêc ma gêdi sa gêdên gelenja, ma jawê

tau kêpoa e kêtû kapôên nan nam en gêjam kauc.
²⁸ Nom tau gêjam jakôm, jakain kêtû namata, go
 naola, gocgo nanô gêjac têt auc. ²⁹ Ma êndên tan
 nanô êtu gagwen nan, natau gacgen êsakin bôjan
 jalô êna gebe noc sênac gên nanô sanja mênkêsa.”

Bingôlin gêmêc nawêna

(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Go kêsôm gebe “Aêac tanam dôn Anôtônê
 gamên êpi asagen ma tanam bingôlin ondok êpi.
³¹ Kêtôm gêmêc nawê. Embe tapalip êsêp kôm, oc
 talic nasec-nasec kêtôm gên ngêdô namatu atom.
 Gên tau saunanô. ³² Mago tapalip êsêp nom acgom,
 go êpi e êlêlêc gên tolaun samob su ma etoc laka
 kapôên, go moc umbon nalabu sênam sac sêngôn
 naaju.”

³³ En kêsôm bin tau gêdên êsêac gêjam kêtû
 bingôlin taêsam kêtôm sêjala. ³⁴ Ma kêsôm bin ten
 kêsa awê gêdên êsêac atom, kêsôm kêtû bingôlingen
 e êsêac to nê nacsenomi sêmoa tauña acgom, go
 gêwa bin samob sa gêdên êsêac.

Jesu kêsôm mutêna kêtû malô

(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Gêdên bêt tonan jakêtulala Jesu kêsôm gêdên
 êsêac gebe “Tanac êngic tana namaken ônêna.”

³⁶ Sêwi lau sin ma sêkôc en toôngen sêja wan ma
 wan ngêdô sêwin en. ³⁷ Gêdên tonan mu gêbuc
 kêtû têna e nadembom kêsâlê wan auc ma landôm
 jagodoc-jagodoc. ³⁸ Ma en tau nan geden kwalim
 ma gêt bêt gêt wan ku, tec jasênu en ma sêsôm
 gêdên en gebe “Mêtêmôkê, aôm gôlic oc tana
 necgac me.” ³⁹ Tec en mata gêlac ma gec bin mu ma
 kêsôm gêdên nadembom gebe “Jaman gen ma ônam

taôm tôn.” Ma mu kêtû malô to bônôn kêsêp e kênôma. ⁴⁰ Go Jesu kêsôm gêdên êsêac gebe “Amac matem golec asagenja. Amac akên gêwîj atom me.” ⁴¹ Êsêac têtêc taun ñanô ma sêsôm gêdên taun gebe “Ñac tonec asa, tec mu to ñadembom tanen wamu gêdên en nec.”

5

*Jesu gêgôm ñac toñalau natêmui ôli ñajam kêsa
(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)*

¹ Êsêac jasêsô lau Gadarene nêj gamên anga bugêjacton ñamaken ônêja. ² Ma gêdên tan en kêsêp anga wan nan, e gacgen ñac ten toñalau natêmui kêsa anga sêo jagêdac en. ³ Ñac tau gêmôa gamên sêoña ma lau ten têtôm gebe sênsô en tôn atom, sênsô en ña kapoacwalô, mago kêtôm atom amboac tonan. ⁴ Sênsô en akain tôn to sêbônên en ña kapoacwalô kêtû dim taêsam, mago kêmônân kapoacwalô tulu to kêlêsan Iêpoa gêngic ma lau ten nêj ñaclai kêtôm gebe sênam en tônña atom. ⁵ Kêtôm bêc to gelenen en gêmôa sêo to lôc geden tôngen ma kêwakic to kêtuc tau ña poc.

⁶ Ñac tau gêlic Jesu kêsa jaêcgen ma kêlêti jakêpôn aduc gêdên en ⁷ ma gêmôêc awa kapônên gebe “Lôlôc Ñatau Anôtô nê Latu Jesu, aêagêcnên asagen ñagêdô gêdên taun, aê aoc gêjac Anôtô nan kêtû ôiênsu aê atomña.” ⁸ Ñac tau kêsôm bin tonan gebe Jesu kasôm gêdên en gêmun su gebe “Aôm ñalau natêmui, ondec ñamalac tonec ma ôsa ôna.” ⁹ Go Jesu kêtû kênac en gebe “Aômnêm ñaê asa.” Ma en gêjô en awa gebe “Aênoc ñaê ‘Legion’, gebe aêac lau

taêsam.” ¹⁰ Go keten Jesu kepen ducgen gebe êôc êsêac ôkwi sêsa gamên tonan sêna atom.

¹¹ Bôcanô pom kapôên ten sen gên sêmoa gamên tau ñalôc. ¹² Tec ñalau tau teten en gebe “Ôkên aêac naasêp bôc tônê ñalêlôm ana.” ¹³ Ma Jesu gêlôc gebe sêna. Tec ñalau ñatêmui sêsa anga ñamalacnê jasêsêp bôc tonan ñalêlôm sêja ma bôc tau topomgen sêsabi anga salic gulun tagen jasêsêp bu. Bôc tau amboac 2,000 ma sênôm bu su sêjanja.

¹⁴ Go lau bôcña sêc jasêsôm ñawae anga malac to gamên ñakêtu gêdô. Tec lau sêmên sebe sêlic gên tau ñam. ¹⁵ Amboac tonan dêdên Jesu sêja e sêlic ñac, tan ñalau ñatêmui taêsam sêpôn en nan, nê kauc kêsa ma kêsô ñakwê sa gêngôn, ñac to Legion tau tônê, ma têtêc tauñ ñanô. ¹⁶ Ma êsêac, tan matenjanô sêlic gên, tan kêtap ñac tonalau ñatêmui ma bôc sa nan, sêjac ñamin gêdên êsêac gêwiñ. ¹⁷ Ma êsêac jateten Jesu gebe êwi êsêacnên gamên sin ma êc êna.

¹⁸ Gêdên en kêpi wan nan, ñac tau gêmungen ñalau ñatêmui gêgôm en nan, keten Jesu gebe “Aê jawiñ aômmanj.” ¹⁹ Mago Jesu gêlôc gêdên en atom ma kêsôm gêdên en gebe “Ôpi nêmandu ôndên nêmandu lau ôna ma ônac min gên kapôên, tan Apômtau gêgôm gêdên aôm to taê walô aôm nan, êndên êsêac.” ²⁰ Tec en gêja ma gêjac min gên kapôên, tan Jesu gêgôm gêdên en nan, anga gamên Malaclemenlunja. Ma lau samob sê taên ñanô.

*Jairi latuo to awê, tan kêmoasac Jesunê ñakwê nan
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)*

²¹ Jesu kêpi wan ma gêjac gêngic jakêsô ñamaken ônênja kêtiam. Ma lau taêsam sêkac sa dêdên en sêja. Ma en gêmoa bugêjactor ñataligen. ²² Ma lômmôkê

tenj, ênê ñaê Jairi, gêmênj e gêlic enj ma gêu tau gêc enj akainja, ²³ ma keten enj kepenj ducgenj ma kêsôm gebe “Latuco tecênê gêmac e awa kêtû dambê. Tec ômôênj ma ôkênj lêmam ênsac enj gebe ñajam êsa ma êmoa mata jali.” ²⁴ Tec Jesu gêwinj enj gêja ma lau taêsam têdaguc enj e sêkapij enj sa.

²⁵ Ma awê tenj gêjam dec kêtôm jala 12, ²⁶ ma kêtap ñandanj kapôênj sa anja dokta taêsam nênj ma kêjaij nê awa samob. Mago gêjam enj sa atom e gêmac gêjam sêga. ²⁷ Awê tau gêñô Jesu ñawae ma gêmênj kêsêli lau gêc enj dêmôêmunja mênjkêmoasac ênê ñakwê, ²⁸ gebe enj kêsôm gebe “Aê embe lamoasac ênê ñakwêgenj, oc êngôm aê ôlic ñajam êsa.” ²⁹ Kêmoasac e gacgenj nê dec kêpa ma kêsaê ôli gebe gêmac gêwi enj sinj. ³⁰ Ma Jesu kêsaê sebenj gebe ñaclai kêsa anja ênê gêja, tec kêkac tau ôkwi gêdênj lau ma kêtû kênac gebe “Asa kêmoasac ñoc ñakwê.” ³¹ Ma nê ñacsenjomi sêsôm gêdênj enj gebe “Aôm gôlic lau sêkapij aôm sa sêmoa, mago kôtu kênac gebe ‘Asa kêmoasac aê.’ ” ³² Ma Jesu kêkac tau ôkwi gebe êlic asa gêgôm gêñ tau. ³³ Mago awê tau kêjala gêñ, tanj kêtap enj sa nanj, kêtakê e kêtênêp tau ênduêndu, kêsa jagêu tau gêc Jesu lanjônêmnja ma geoc binj samob lasê gêdênj enj. ³⁴ Ma enj kêsôm gêdênj enj gebe “Latucoenec, nênj kôkênj gêwinj gêgôm aôm ñajam kêsa, ôsa totêmtac malôgenj ôna ma nênj gêmac êwi aôm sinj.”

³⁵ Kêsôm binj gêmoa ma lau ñagêdô sêmênj anja lômmôkênê andu ma sêsôm gebe “Latômo gêmac êndugac, aôm ôiênsônj mêtêmôkê êtu agenja.” ³⁶ Êsêacnênj binj gêlênj Jesu tônj atom ma kêsôm gêdênj Iômmôkê gebe “Ôtêc taôm atom, ôkênj êwinjenj.”

³⁷ Ma enj gêlôc gêdênj lau tenj gebe sêndanjuc enj atom, Petere ma Jakobo agêc lasi Joanj taunjenj sêwinj enj. ³⁸ Ac jasêô lasê Iômmôkênê andu e gênô ñaonda ma lau têtanj to sêjam tanj sa. ³⁹ Ma kêsô gêja e kêsôm gêdênj êsêac gebe “Amac agôm ñaonda to atanj kêtû asagenja. Ñapalêo gêmâc êndu atom, gêc bêcgenj tec gêc.” ⁴⁰ Ma êsêac sêômac enj. Tec kêjanda êsêac samob sêsa sêja ma kêkôc ñapalê têna agêc tama to êsêac, tanj sêwinj enj sêja nanj, ma kêsô balêm, tanj ñapalêo gêc nanj gêja. ⁴¹ Jakêkam ñapalêo lêma ma kêsôm gêdênj enj gebe “Talita kumi,” tanam ôkwi gebe “Ñapalêo, aê jasôm aôm ôndi sa.” ⁴² E gacgenj ñapalêo gêdi sa ma kêsêlênj, gebe ênê jala kêtû 12. Ma êsêac selendec ñanô. ⁴³ Go enj gêjac jao ñajana gêdênj êsêac gebe lau tenj sênô ñawae atom, ma kêsôm gebe sêkênj gênj ñapalêo tau êninj. * Legion.

6

Jesunê lau têtinj enj anja Nasaret (Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Ma Jesu gêwi gamênj tonanj sinj jagêô lasê tau nê malacmôkê ma nê ñacsenjomi têdaguc enj sêja. ² Gêdênj sabat enj kêdônj mêtê gêmôa lôm ma êsêac taêsam, tanj sênô nanj, têtakê ñanô ma sêsôm gebe “Ñac tonec kêkôc gênj tonec anja ondoc, ma kauç, tanj enj kêtap sa nanj, amboac ondoc, ma gênjalô, tec enj lêma gêgôm nec, ñam amboac ondoc. ³ Ñac tonec kamunda, Maria latu ma Jakobo agêc Joses ma Juda agêc Simon tewenji nec. Ma ênê lasiio

* **5:43:** Lau Rom sêsam sinjwaganênj tonj kapôênj tenj gebe

tec sêmoa sêwiŋ aêac nec atom me.” Ma têtû môsi enj. ⁴ Tec Jesu kêsôm gêdêŋ êsêac gebe “Lau gamêŋ tenj tetoc propete tenj sa kwalec atom, tau nê malacmôkê tō tau nê lasitêwai ma nê gôlôac tec sêmbu enj.” ⁵ Ma enj kêtôm gebe êngôm gêntalô tenj anja tonan atom, tagenj kêkêŋ lêma gêsac lau togêmac luagêcgenj ma gêgôm êsêac ôlinj njam kêsa. ⁶ Ma êsêacnêŋ sêkêŋ gêwiŋ masinja gêjac ênê Iênô auc.

Jesu kêsakinj nê aposolo sêja
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

Jesu gêjac laoc gamêngenj jakêdôn lau. ⁷ Go gêmôêc êsêac 12 dêdêŋ enj jakêsakinj êsêac luagêc-luagêc ma kêkêŋ ŋaclai gêdêŋ êsêac gebe sêkôninj njalau njatêmui. ⁸ Go gêlêŋ binj êsêac gebe sêkôc gêŋ tenj sêmoa intêna atom, tōc tagenj. Mo masi, atali masi, awa êsêp ômbinjak atom. ⁹ Mago sêsô nêŋ atapa ma sêsô ŋakwê luagêc atom. ¹⁰ Go kêsôm gêdêŋ êsêac gebe “Embe api andu tenj, nanj anjônj tonanjenj e awi gamêŋ tau sinj. ¹¹ Malac tenj embe sêkôc amac sa to sêkêŋ tanenj amac atom, nanj awi gamêŋ tonan sinj, ma andônj njakekop, tanj gêc amac emkainj nanj, su êtu nêŋ geo njabelo tenj êndêŋ êsêac.” ¹² Go njacsenjomi sêsa sêja ma sêjam mêtê gebe lau sênam taunj ôkwî. ¹³ Ma têtinj njalau sec taêsam sêsa sêja to senj oso lau gêmac taêsam ŋa niptêkwî ma sêgôm êsêac ôlinj njam kêsa.

Nackêsagu Joanj gêmac endu
(Mat 14:1-12; Luk 9:7-9)

¹⁴ Jesunê ŋaê njawae kêsa e kinj Herodo gêŋô ma lau sêsôm sebe “Nackêsagu Joanj gêdi sa anja njacmatênêŋ, tec ŋaclai kêpoa kêpi enj.” ¹⁵ Lau

ηαγêdô sêsôm sebe “En Elia,” ma ηαγêdô sêsôm sebe “Propete tê sêmoa-sêmoa nê nêη tenj.”

¹⁶ Mago gêdêη tanj Herodo gêηô biη tonan ηawae nan, kêsôm gebe “Joan tanj kajatu dêdim enj gêsutêkwa gêηgic nan, gêdi sa.” ¹⁷ Herodo tau tonan kêsôm sêkôc Joan tôη ma sêsô enj tôη gêηgôn kapoacwalô. Herodo gêgôm gêη tonan gebe tau gêjam têwa Pilip nê awê Herodia, ¹⁸ ma Joan kêsôm gêdêη Herodo gebe “Gôjam têwamnê awê tec keso.” ¹⁹ Herodia genj anô-anô Joan gebe ênac enj êndu, mago gêgôm elêmê, ²⁰ gebe Herodo kêtêc Joan. Enj kêjala enj gebe enj ηac gêdêη to ηac dabun, tec gejob enj. Herodo gêηô ênê biη e kêpô lêna tau ηasec, mago kêkêη tanja enj gêjac ηawaegenj.

²¹ Ma gêdêη ηasawa tenj Herodo taê gêjam nê bêc têna kêkôc enja, tec gêgôm moasinj kapôêη gêdêη nê kiap to kapitai ma laumata Galilaiana. ²² Ma Herodia latuo kêsô jakêtê wê e Herodo to nê ηaclenj sêlic ηajam. Tec Herodo kêsôm gêdêη ηapalêo gebe “Embe têmtac êwiη gêη tenj anja aêηoc ma otenj, oc jakêη êndêη aôm.” ²³ Enj kêtôc lêma ma kêsôm gêdêη ηapalêo gebe “Gêη samob, tanj otenj nan, oc jakêη êndêη aôm. Embe otenj ηoc gamêη ηamakenj, oc jakengenj.” ²⁴ Tec ηapaηo kêsa jakêsôm gêdêη têna gebe “Aê jatenj asagenj.” Ma têna kêsôm gebe “Otenj ηackêsagu Joan môkêapac.” ²⁵ E ηapalêo kêlêti gacgenj kêsô gêdêη kinj gêja jaketenj gebe “Aê gabe galocgenj ôkêη ηackêsagu Joan môkêapac êsêp laclu tenj êndêη aê.” ²⁶ Kinjê ηalêlôm ηawapac ηanô, tagenj kêtû kêtôc lêmaηa to kêtû ηaclenja tec enj gebe ensenj biη su atom. ²⁷ E gacgenj kinj kêsakinj sinwaga tenj ma kêjatu gebe êkôc

Joan mômêapac êmên. Nac tau gêja e gêdim Joan gêsutêkwa gêngic anga andu kapoacwalônja, ²⁸ go kêkên mômêapac kêsêp laclu ten mênkêkên gêdên npalêo, ma npalêo kêkên gêdên têna. ²⁹ Joanê nacsenjomi sênô nawae mênsekôc ênê nawêlêlan su jasêkên gêc sê ten.

Jesu gêlôm lau 5,000

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Joan 6:1-15)

³⁰ Aposolo sêkac sa dêdên Jesu sêja ma sêjac gên samob, tan sêgôm to têdôn nan, namîn gêdên en.

³¹ Lau taêsam sêja sêmên-sêja sêmên, ma nêj nasawa sênin gênja gêc atom. Tec Jesu kêsôm gêdên êsêac gebe “Ajôc, tana gamên nasawa ten tamoa nêj taujja gebe anin awem nagec.” ³² Tec êsêac sêpi wan sêsô gamên nasawa ten sêmoa nêj taujja.

³³ Lau sêlic êsêac sêja ma taêsam sêjala êsêac. Tec lau anga malac samob sêsêlên sêwin tauj e jasêo lasê gamên tau, tan Jesu to nê nacsenjomi sebe sêmoa nan, sêmun êsêac.

³⁴ Gêdên tan Jesu mênkêsô nan, gêlic lau ton kapôn ma taê walô êsêac gebe êsêac amboac domba, nan nacgejobja masi. Tec gêoc awa sa ma kêdôn bin taêsam gêdên êsêac. ³⁵ Oc gêja, tec ênê nacsenjomi dêdên en sêja ma sêsôm gebe “Gamên tonac gamên sawa ma oc gêja su. ³⁶ Amboac tonan ôkên lau sêc êlin-êlin gebe sêna malac to gamên nakêtu gêdô nasênam ôli nêj gên sêninja.” ³⁷ Tec Jesu gêjô êsêac awen ma kêsôm gebe “Amac taôm akên gên êsêac sênin.” Ma êsêac têtû kênac en gebe “Amboac ondoci, aêac ana anam ôli polom ja denari 200 mênakên êsêac sênin me.” ³⁸ Ma

en gêjam kênac êsêac gebe “Amacnê m polom ten-
docgen gêc, ana alic acgom.” Êsêac sêlic su ma
mênsêsôm gebe “Polom lemen ten ma i luagêc.”

³⁹ Go en kêjatu êsêac gebe samob sêngôn sic
tomôkê-tomôkê sêngôn gégwan namêdôb wakuc
tonan. ⁴⁰ Ma lau sêngôn sic toton-toton, ton ngêdô
100, ngêdô 50. ⁴¹ Go Jesu kêkôc polom lemen ten
to i luagêc tonan sa mêmata gedec undambê ma
gêjam danje, go kêpô polom kêkôc ma kêkên gêdên
nacsenomi gebe sênac sam êndên lau. Ma gêjac sam i
luagêc tau gêdên êsêac samob. ⁴² Samob sen e gêôc
êsêac tôn. ⁴³ Go nacsenomi sejon napopoc sa kêsêp
gadob 12 e mêngêc ma i ngêdôgêdô gêwin. ⁴⁴ Ma
êsêac, tan sen polom tau nan, nacwaga 5,000.

*Jesu kêsêlêrl gêmoa nadembom naô
(Mat 14:22-33; Joa 6:15-21)*

⁴⁵ Ma Jesu kêkac nê nacsenomi gacgen sêpi wan
sêmun en sêna Betsaida, nan gêc namaken ônêja,
ma en tau êmoa e êkên lau sêna acgom. ⁴⁶ En kêkên
lau sêja su acgom, go kêpi lôc gêja gebe eten mec.
⁴⁷ Oc jakêsêp su ma wan kêsa e jakêkô nalun ma
en taugen gêmoa baugen gêmoa. ⁴⁸ Ma gêlic êsêac
segolem elêmê gebe mu kêpuc êsêac tôn. Talec
kêtan, go kêsêlên gêmoa nadembom naôgen kasa
gêdên êsêac gêja. En gebe êôc lêlêc êsêac êna. ⁴⁹ Ac
sêlic en kêsêlên gêmoa nadembom naôgen ma sêjam
kauc sebe oc balôm ten, tec sêwakic. ⁵⁰ Êsêac samob
sêlic en e têtakê. Go en awa kêsa seben ma kêsôm
gêdên êsêac gebe “Têmtac êpa su, aê tau tonec, atêc
taôm atom.” ⁵¹ Ma en jakêpi wan gêwin êsêac ma
mu kêtû malô. Ma êsêac têtakê e sêjac lemen nanô,

⁵² gebe êsêacnêñ kauc kêsa kêpi biñ polomña atom, nêñ ñalêlôm ñajaña tec gêc.

Jesu gêgôm lau gêmac anğa Genesaret ôlin ñajam kêsa

(Mat 14:34-36)

⁵³ Ma sêja e sêpi bau anğa Genesaret ma sêsô wan tøj. ⁵⁴ Sêsêp anğa wan sêja e gacgen lau sêjala en den tagen. ⁵⁵ Ma sêlêti sêjam gamên aucgen e lau sêbalan lau, tan gên gêgôm êsêac nan, tosac-tosac sêja gamên, tan sênô gebe en gêmoa nan. ⁵⁶ Ma gêdên tan gêô lasê malac saun to kapôên ma gamên ñakêtu gêdô-gêdô nan, êsêac sêkên lau gêmac sec malaclun kêtômgen ma teten en gebe sêmoasac ênê ñakwê ñataligen, ma samob, tan sêmoasac en nan, tec ôlin ñajam kêsa. *

7

Lau ñanô nêñ mêtê

(Mat 15:1-9)

¹ Ma Parisai to biñsatau ñagêdô, tan sêmên anğa Jerusalem nan, sêkac sa dêdên Jesu sêja. ² Ma sêlic ênê ñacsenomi ñagêdô sêkwasiñ lemen atom, sen gên paliñ-paliñgen. ³ Parisai to Juda samob sen gên atom e sêkwasiñ lemen su acgom, gebe têdaguc lau ñanô nêñ ñagôlin. ⁴ Ma embe anğa gamên têtulu gênña sêmên, nan sênin gên atom e sêlin bu su acgom. Ma ñagôlin langwa ñagêdô taêsam gêc, tan têdaguc gêwiñ amboac sêkwasiñ suc to laclu ma ku.

⁵ Amboac tonan tec Parisai to biñsatau têtu kênac en gebe “Amboac ondoci, aômniêm ñacsenomi

* **6:56:** K mwaganên a c tagen. Alic Mat 18:28

têdaguc lau ɲanô nêɲ ɲagôlin atom, sêkwasiɲ lemen atom ma seɲ gêɲ.” ⁶ Tec eɲ kêsôm gêdêɲ êsêac gebe “Jesaia geoc biɲ lasê jagêdêɲgoc kêpi amac dansaɲtêna amboac teto gêc gebe ‘Lau tonec tetoc aê sa ɲa gêdôɲôlicgeɲ, mago nêɲ ɲalêlôm gêmôa jaêc aê.

⁷ Êsêac sêjam sakiɲ aê kwalec gebe biɲsu, taɲ êsêac têdôɲ naɲ, ɲamalacnêɲ biɲ ɲaômageɲ.’

⁸ Anôtônê biɲsu naɲ amac awi siɲ su, ma ɲamalacnêɲ ɲagôlin laɲgwa tec akôc tôɲ.”

⁹ Ma kêsôm gêdêɲ êsêac gebe “Anôtônê biɲsu tec abanac e ɲapep sawa gebe amansaɲ taôm nêɲ ɲagôlin laɲgwaɲa. ¹⁰ Mose kêsôm gebe ‘Otoc tamam agêc tênam sa. ɲac teɲ embe êsôm biɲ sec êpi têna me tama, naɲ sênac eɲ êndu.’ ¹¹ Mago amac tec asôm gebe ‘ɲac teɲ embe êsôm êndêɲ têna me tama gebe Aêɲoc gêɲ, taɲ taêm kêka amoa naɲ, Korban,’ ɲam gebe jakêɲ êndêɲ Anôtô, ¹² go anac jao eɲ gebe ênam têna me tama sa êtiam atom. ¹³ Amac ajam Anôtônê biɲ auc ɲa taôm nêɲ ɲagôlin laɲgwa, taɲ adôɲ gelom-gelom naɲ, ma ajam gêɲ ɲagêdô ôkwi gêwiɲ.”

*Geɲ taɲ gêgôm ɲamalac kêtu sec
(Mat 15:10-11, 15-20)*

¹⁴ Go Jesu gêmôêc lau dêdêɲ eɲ sêja kêtiam ma kêsôm gêdêɲ êsêac gebe “Samob aɲô aêɲoc biɲ ma nêɲ kauc êsa. ¹⁵ Gêɲ dêmôêɲa teɲ embe êsêp ɲamalacnê ɲalêlôm êna, oc êɲgôm eɲ êtu sec atom. Mago gêɲ, taɲ kêsa aɲga ɲamalac gêmêɲ naɲ, tec gêgôm eɲ kêtu sec.” [¹⁶ ɲac teɲ nê taɲasaɲ êɲôɲa êmbe ênêc, naɲ êɲômaɲ.]

¹⁷ Ma gêdêñ tañ gêwi lau siñ kêsô andu gêja nan, ênê ñacseñomi têtû kênac biñgôlin tau ñam gêdêñ eñ. ¹⁸ Ma eñ kêsôm gêdêñ êsêac gebe “Ma amac tonec nec, nêñ kauc kêsa atom amboac tonañ me. Ajala atom me. Gebe gêñ samob, tañ ança dêmôêña êsêp ñamalac êna nan, oc êngôm eñ êtu sec atom, ¹⁹ gebe kêsêp ênê ñalêlôm gêja atom, kêsêp ñatêtacñagen gêja e gê su kêtôm gêgôm-gêgôm.” Tec Jesu gêwa gêñ taniñña samob sa gebe ñajam. ²⁰ Ma kêsôm gebe “Tagen gêñ, tañ kêsa ança ñamalacnê nan, tec gêgôm ñamalac kêtû sec. ²¹ Gebe taêñ gêjam biñ sec kêsa ança ñamalacnêñ ñalêlôm, biñ mockainña, gengeñ, sêjac ñamalac êndu, ²² dêdim sêmôcwalô gêngic, maten katu, sêgôm sec ñawaô, biñdansañ, wauc-wauctêna, maten danğucboa, sêsôm biñ alôb-alôb, tetoc taun sa ma biñ meloc. ²³ Gêñ sec samob tonañ ñai tec kêsa ança ñalêlôm ma gêgôm ñamalac kêtû sec.”

*Awê teñ kêkêñ gêwiñ ñajana
(Mat 15:21-28)*

²⁴ Go Jesu gêdi ança tonañ gêja gamêñ Turuña. Ma kêpi andu teñ gêja ma gebe ênam tau aucgen e gêgôm jageo. ²⁵ Ma awê teñ, tañ latuo saun ñalau ñatêmui gêgôm eñ nan, gêñô eñ ñawae ma seben gêja gêu tau gêc eñ akainña. ²⁶ Awê tau eñ Heleno, têna kêkôc eñ ança Suropoinikianja. Eñ keteñ Jesu gebe êtiñ ñalau sec ança latuonê êsa êna. ²⁷ Mago Jesu kêsôm gêdêñ eñ gebe “On-decgen, ñapalê sêniñ nêñ gêñ e êôc êsêac tôn acgom. Embe takôc ñapalênêñ mo su ma tambalin êndêñ kêamlatu, oc ñajam atom.” ²⁸ Tec awê tau gêjô eñ awa gebe “Apômtau, mago kêamlatu señ ñapalênêñ

mo n̄apopoc sêmoa tebo n̄alabugoc.” ²⁹ Ma Jesu kêsôm gêdên en gebe “Kêtu bin tonan̄a tec ôna. N̄alau sec kêsâ an̄ga latômonê gêja su.” ³⁰ Ma en gêmu gêja nê andu e gêlic n̄apalêo gêc ma n̄alau sec kêsâ gêja su.

Tan̄asun̄bic to awamê n̄ajam kêsâ

³¹ Ma Jesu gêwi gamên Turun̄a sin̄ kêtiam kêsâ Sidon̄a e jagêo lasê Malaclemen̄lu n̄agamên gêc bugêjacton̄ Galilaiana. ³² Go sêkôc tan̄asun̄bic to nê bi n̄ kwackwac dêdên en sêja ma teten̄ en gebe êkên lêma ênsac en. ³³ Tec Jesu kêkôc en su an̄ga launên jasêkô taun̄a, go kêkên lêmatalu kêsô en tan̄asun̄ ma kêkasôp to kêmoasac en imbêla. ³⁴ Go mata gedec undambê e kêsê awa su ma kêsôm gêdên en gebe “Epata,” gebe “Ôpoa lasê.” ³⁵ Tec tan̄asun̄ kêpoa lasê ma imbêla kêtu golon̄ e kêsôm bin̄ n̄an̄ên kêsâ, ³⁶ ma Jesu gêjac jao gebe sêsôm n̄awae êndên lau atom. En̄ gêjac jao gêmoe, tagen̄ êsêac sêjac min̄ bin̄ tau kêtu tapa-tapa sêjac n̄awaegen̄. ³⁷ Lau sên̄ac lemen̄ n̄anô ma sêsôm gebe “En̄ gêgôm gên̄ samob n̄ajam. Tan̄en̄sun̄bic sên̄o bin̄ ma awen̄mê sêsôm bin̄ lasê.” *

8

Jesu gêlôm lau 4,000 (Mat 15:32-39)

¹ Gêdên tonangen̄ lau taêsam sêkac taun̄ sa kêtiam ma nên̄ gên̄ sên̄in̄a masi. Tec Jesu gêmôc nê n̄acsen̄omi dêdên en̄ jakêsôm gêdên êsêac gebe ² “Aê taêc walô lau tonec gebe sêmoa sêwin̄ aê e bêc têlêac

* **7:37:** Asam bin̄, tan̄ gec Mat 15:2

samuc ma nêj gêj sêniŋŋa masi. ³ Amboac tonan embe jakêj êsêac têtac sawagen sêmu sêna nêj gamêj, oc enkain to lemen êmac anga intêna, gebe lau gamêj baliŋŋa ŋagêdo tec sêwiŋ êsêac.” ⁴ Ma ênê ŋacseŋomi têtû kênac en gebe “Aêac takôc mo anga ondoci ma takêj lau toneci sêniŋ êôc êsêac tôj, tamoa gamêj sawa nec.” ⁵ Tec en kêtû kênac êsêac gebe “Amacnêmi polom tendociŋ gêc.” Ma êsêac sêsôm gebe “Polom 7.”

⁶ Ma kêsôm gêdêj lau gebe sêŋgôn sic sêŋgôn nom. Ma kêkôc polom 7 tonan mênjgêjam dange su, go kêpô kêkôc ma kêkêj gêdêj nê ŋacseŋomi gebe sênac sam. Tec sêjac sam gêdêj lau. ⁷ Ma êsêacnêj i palê luagêcŋ gêc, nan gêjam dange ma kêsôm gebe sênac sam amboac tonan. ⁸ Seŋ e gêôc êsêac tôj, go seŋ ŋapopoc sa kêsêp gadob 7. ⁹ Ma lau tau amboac 4,000. Ma kêkêj êsêac sêja. ¹⁰ Go êsêac to nê ŋacseŋomi gacŋ jasêpi wan ten ma jasêô lasê gamêj Dalmanutaŋa.

*Parisai tetenj gêŋtalô
(Mat 16:1-4)*

¹¹ Parisai sêsa sêja jaêc sesen taunj sêmoa e sebe sênsaê Jesu. Tec sêsôm gebe “Ôŋ m gêŋtalô undambêŋa tenj.” ¹² Jesu gêjô bin tonan e nê ŋalêlôm ŋawapacgosu ma kêsôm gebe “Lau têm tonecŋa sêsôm gêŋtalô tenj kêtû asagenŋa. Binŋanô, aê jasôm êndêj amac gebe Lau têm tonecŋa oc sêlic gêŋtalô tenj atomanô.” ¹³ Go gêwi êsêac siŋ ma kêpi wan kêtiam jakêsô ŋamakenj ônêŋa.

*Parisai to Herodo nêj jist
(Mat 16:5-12)*

¹⁴ Nacsenñomi sêlin polom sin sêkôc gêwin atom, sêkôc njanô tagen gec wan. ¹⁵ Tec Jesu gêlên bin êsêac gebe “Alic ma ajop taôm napep êndên Parisai to Herodo nêñ jist.” ¹⁶ Ma êsêac taên gêjam gêc tauñña ma sêsôm gebe “Kec, en kêsôm bin tonan gebe aêac takôc polom gêwin atom.” ¹⁷ Ma Jesu kêjala bin, tan sêsôm nan, tec kêsôm gêdên êsêac gebe “Kêtu asagenña amac taêm gêjam gêc taomnagen gebe akôc polom gêwin atom. Amacnêm kauc kêsa atom ma ajala bin tonec ñam atom tagen me. Nêm ñalêlôm ñadani kêsa me. ¹⁸ Matemanô gêc, mago alic gêñ atom to tanjemsun gêc, mago anô bin atom me. Ma taêm gêjam bin atom me. ¹⁹ Gêdên tan kêpô polom lemen ten kêkôc gêdên lau 5,000 nan, ajon ñapopoc sa kêsêp gadob tendocgen.” Ma êsêac sêsôm gêdên en gebe “Gadob 12.” ²⁰ “Ma gêdên tan kêpô polom 7 kêkôc gêdên lau 4,000 nan, ajon ñapopoc sa kêsêp gadob tendocgen.” Ma êsêac sêsôm gêdên en gebe “Gadob 7.” ²¹ Go en kêtu kênac êsêac gebe “Ajala bin tonec ñam atom tagen me.”

Nac matapec ñajam kêsa anga Betsaida

²² Jasêô lasê Betsaida ma lau sêkôc matapec ten dêdên Jesu sêja ma teten en gebe êmoasac en. ²³ Tec Jesu kêkam matapec gêdên lêma ma gêwê en agêc sêsa malac ñamagê sêja, go kêkasôp kêsêp en mataanô ma gêu lêma gêsac en ma kêtu kênac en gebe “Gôlic gêñ ten me masi.” ²⁴ Ma ñac tau kêsa sa ma kêsôm gebe “Aê galic ñamalac, galic êsêac sêsênñ amboac ka.” ²⁵ Go Jesu gêu lêma gêsac en mataanô kêtiam ma kêpuc mata tôn e mataanô ñawa kêsa ma

gêlic gamêñ ñañêñ kêsa. ²⁶ Go kêsakiñ eñ gêja nê andu ma kêsôm gebe “Ôsa malac ôna atom.”

Petere kêsôm Jesu ñam
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

²⁷ Go Jesu to nê ñacsenjomi dêdi sêsa malac Kaisarea Pilipi sêja. Sêsêlêñ e jasêsa ñadambê ten ma kêtû kênac nê ñacsenjomi gebe “Lau sêsam aê sebe asa.” ²⁸ Ma êsêac sêjô eñ awa gebe “Ñagêdô sêsôm gebe ñackêsagu Joan, ma ñagêdô gebe Elia, ma ñagêdô gebe propetenêñ teri.” ²⁹ Go kêtû kênac êsêac gebe “Ma amac taôm nec asam aê abe asa.” Tec Petere gêjô eñ awa gebe “Aôm Kilisi tau.” ³⁰ Ma Jesu gêjam êsêac awen auc gebe sêsôm eñ lasê êndên lau ten atomanô.

Jesu geoc êmac êndu to êndi saña lasê
(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

³¹ Go gêôc awa sa ma kêdôn êsêac gebe “Ñamalacnê Latu oc êôc ñandan taêsam ma laumata to dabunjsêga to binjsutau oc têtin eñ to sênac eñ êndu. Ma bêc tâlêac ênaña, go êndi sa êtiam.” ³² Eñ kasôm bin tonan gêc awagen. Tec Petere gê eñ jaagêc sêkô tauñña ma kêsôm eñ. ³³ Ma Jesu kêkac tau ôkwi mata gê nê ñacsenjomi ma kêsôm Petere gebe “Sadan, ôkôc taôm sa naôkô jaêc. Aôm taêm gêjam bin Anôtônja atom, taêm gêjam bin ñamalacñagen.”

³⁴ Go gêmôêc lau to nê ñacsenjomi sêmên ma kêsôm gêdên êsêac gebe “Ñac ten embe taê ênam gebe êsap aê tôñ, nañ ênac kapoac tau ma êôc nê kakesolau êndan guc aê. ³⁵ Ñac ten embe êngôm mocsac gebe êmoa mata jali, nañ oc êmac êndu. Ma

tenj embe êmac êndu êtu âê to ñawae ñajamña, nanj oc êngônj mata jali. ³⁶ Ñac tenj embe ênsôb gênj nomña samob sa êtu ênê gênj, mago êjainj katu, oc ênam enj sa amboac ondoci. Oc ênam enj sa atom. ³⁷ Ñamalac oc ênac da katu ña asagenj. ³⁸ Lau mockainjo to lau sec tonec nênj tenj embe maja âê to ñoc binj, oc Ñamalacnê Latu maja enj amboac tonanj êndênj têm, tê êmênj to Tamanê ñawasi ma anjela dabunj sêwinj enj.” *

9

¹ Ma enj kêsôm gêdênj êsêac gebe “Binñanô, âê jasôm êndênj amac gebe Êsêac tec sêkô nec, nênj ñagêdô oc sêmac êndu atomgenj e sêlic Anôtônê gôlinj tonjaclai mênjêsa acgom.”

Jesu ôli kainj tenj kêsa

(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

² Bêc 6 gêjaña acgom, go Jesu kêkôc Petere agêc Jakobo ma Joan sêwinj enj. Ma gêwê êsêac sêpi lôc ñatêpôê balinj tenj sêja gebe sêmoa taunja. Ma sêlic enj ôl i kêpô tau ôkwi ³ e nê ñakwê sêpôma kêlêlêc oc ñaboatilo su. ⁴ Go Elia agêc Mose seoc taunj lasê dêdênj êsêac ma sêjam binjalôm sêwinj Jesu. ⁵ Ma Petere gêôc awa sa kêsôm gêdênj Jesu gebe “Mêtêmôkê, ñajam gebe tamoa gamênj tonec. Âêac anam bec têlêac acgom, aômnmênj tenj ma Mosenê tenj ma Elianê tenj.” ⁶ Êsêac têtêc taunj ñanô, tec enj gêjam kauc binj êsômña. ⁷ Go tao tenj mênjgêjam ajunj êsêac ma awa tenj kêsa anja tao tau gêmênj gebe, “Âênoc Latuc tanj têtac gêwinj enj nanj, tau tonec.

* **8:38:** Asam binj, tanj gêc Mat 16:6

Akêñ tañem eñ.” ⁸ Ma sep tagen ac mater geso gamêñ e sêlic lau ten sêkô sêwîñ êsêac atom, Jesu taugen.

⁹ Êsêac sêsêp anga lôc sêmoa ma eñ gêjac jao êsê c gebe “Gên tañ alic nan, anac namîñ êndên nac ten atom e Namalacnê Latu êndi sa anga nacmatênên su acgom.” ¹⁰ Êsêac taên gêjam bin tonan gêc taunjen sêmoa ma têtû kênac gêdên taun gebe “Êndi sa anga nacmatênên nec nam amboac ondod.” ¹¹ Go têtû kênac eñ gebe “Amboac ondod, binsutau sêsôm gebe Elia êmên êmun acgom” ¹² Tec eñ kêsôm gêdên êsêac gebe “Elia nan êmun ma êsa gên samob nalanô sa êtiam. Ma teto kêpi Namalacnê Latu amboac ondod gebe eñ oc êoc nandan taêsam to têtû kasec eñ. ¹³ Mago aê jasôm êndên amac gebe Elia tec gêmên su, ma sêgôm eñ waucwaucgen amboac teto kêpi eñ.”

*Napalê tonalau sec ôli najam kêsa
(Mat 17:14-20; Luk 9:37-43)*

¹⁴ Ac sêmên ma sêo lasê gêdên nacsenomi nagêdô ma sêlic lau taêsam sêgi êsêac auc ma binsutau to êsêac awensun gêoc ka taun. ¹⁵ Lau sêlic eñ e gacgen têtakê ma sêlêti dêdên eñ sêja to sê moalêc eñ. ¹⁶ Ma eñ kêtû kênac êsêac gebe “Amac awemsun gêoc ka taôm kêtû agenja.” ¹⁷ Tec nac ten anga lau taêsam tonan nêñ gêjô eñ awa gebe “Mêtêmôkê, aê kakôc latuc gadên aôm gamên gebe nalan awamê gêgôm eñ. ¹⁸ Gên tau embe êtap eñ sa anga nasawa ten, oc êmônên eñ e awaôpic êsa ma lulun nakicsêa kikec-kikec e êtu ton langwagen. Ma katen nêñ nacsenomi gebe têtin nalan tau e sêgôm kêtôm atom.” ¹⁹ Tec Jesu gêjô êsêac awen gebe

“O amac lau-akêñ-gêwiñatomwaga, aê jamoa jawiñ amac e êndêñ ondoc, ma jaôc amacnêm biñ e êndêñ ondocgeñ. Akôc ñapalê tau andêñ aê amêñ.” ²⁰ Ma sêkôc ñapalê tau dêdêñ eñ sêja. Ma gêdêñ tañ ñalau gêlic Jesu nan, gacgeñ kêgasuñ ñapalê tau e gêjac tau êndu jagêc nom ma kêsabi tau to awaôpic kêsa. ²¹ Go Jesu kêtû kênac tama gebe “Gêñ tonec gêgôm eñ kêtôm jala tendocgeñ su.” Ma eñ kêsôm gebe “Ñapalêgeñ ma gêgôm eñ ²² ma kêtîñ eñ kêpi ja to kêsêp bu kêtû dim taêsam gebe enser eñ su. Mago aôm embe ôtôm, go taêm walô aêac ma ônam aêac sa.” ²³ Ma Jesu kêsôm gêdêñ eñ gebe “Aôm gônac aê ôkwi gebe Aôm embe ôtôm me. Nac tañ kêkêñ gêwiñ nan, oc êngôm gêñ samob naêtôm.” ²⁴ E gacgeñ ñapalê tama gêmôêc ma kêsôm gebe “Aê kakêñ gêwiñ, tagen kakêñ gêwiñ kwalec, tec ônam sa.”

²⁵ Jesu gêlic lau sêwêgeñ sêmêñ, tec gec biñ ñalau ñatêmui ma kêsôm gêdêñ eñ gebe “Aôm ñalau awammê to tañamsuñbic, aê jasakiñ aôm gebe Ondec eñ ma ôsa ôna, ma ômu ôsô ñac tau nê ñalêlôm ôna êtiam atom.” ²⁶ Ma ñalau kêgasuñ eñ secanô e kêwakic lasê ma kêsa gêja. Ma ñapalê tau gêc amboac ñacmatê, tec lau taêsam sêsôm gebe “Gêmac êndu su.” ²⁷ Go Jesu kêkam eñ kêsêp lêma ma gegen eñ sa jakêkô.

²⁸ Gêc gêmu gêja nê andu acgom, go nê ñacsenjomi têtû kênac eñ sêmoa tauñña gebe “Amboac ondoc, tec aêac atîñ ñalau tonan agôm kêtôm atom nec.” ²⁹ Ma Jesu gêjô êsêac awen gebe “Gêñ ten kêtôm gebe êtiñ gêñ amboac tonan ñai su sêsa ñagaô sêna atom, mec tagen.”

*Jesu geoc êmac êndu to êndi saŋa lasê kêtû luagêŋa
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)*

³⁰ Go ac dêdi anŋa tonan sêsa Galilaiagen sêja ma en gebe lau sêŋô êsêac ŋawae atom, ³¹ gebe en kêdôn nê ŋacsenomi ma kêsôm gêdên êsêac gebe “Lau sêkên ŋamalacnê Latu êsêp ŋamalac lemen êna nasênac en êndu. Sênac en êndu e ŋabêc tâlêac ênaŋa su acgom, go êndi sa.” ³² Mago êsêacnên kauc kêsa kêpi bin tonan atom ma têtêc taun tec têtû kênac en atom.

*Asa êtu ŋac kapôên
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)*

³³ Jasêo lasê Kapanaum sêngôn andu acgom, go kêtû kênac êsêac gebe “Amac asôm bin amboac ondoc gêdên taôm amoa intêna.” ³⁴ Ma êsêac sêjam taun tôn, gebe anŋa intêna sêjam kênac taun kêpi nêŋ asa kêtû ŋac towae kêlêlêc êsêac ŋagêdô su. ³⁵ Go gêngôn sic ma gêm êc êsêac 12 mênkêsôm gêdên êsêac gebe, “Ŋac ten embe taê ênam gebe êtu ŋamata, nan êtu samob nêŋ ŋamu to samob nêŋ sakinwaga acgom.” ³⁶ Ma kêkôc ŋapalê saun mênketoc en kêkô êsêac ŋaluŋen, go kêmbôên en ma kêsôm gêdên êsêac gebe ³⁷ “Ŋac taŋ kêkôc ŋapalê saun amboac tonec nêŋ ten sa kêtû ŋoc ŋaêŋa nan, kêkôc aê sa. Ma ŋac, taŋ kêkôc aê sa nan, kêkôc aê taucgen atom, en kêkôc ŋac, taŋ kêsakin aê nan sa.”

*Lau taŋ sesen aêac atom nan, sêpuc aêac tôn
(Luk 9:49-50)*

³⁸ Go Joan kêsôm gêdên en gebe “Mêtêmôkê, aêac alic ŋac ten, nan kêdaguc aêac atom, kêtin ŋalau sec su ŋa aômnêm ŋaê. Tec ajac jao en, gebe en kêdaguc aêac atom.” ³⁹ Ma Jesu kêsôm gebe “Anac

jao en atom, gebe nac tan êngôm gêntalô êpi aênoc
ñaê, go gacgen êkac awa ôkwi ma êsôm bin sec êpi
aê nan, oc êngôm êtôm atom. ⁴⁰ Gebe nac, tan
kêkên kisa gesen aêac atom nan, kêpuc aêac tôn.
⁴¹ Nac nan êkên bu laclu ten amac anôm êtu Kilisinê
lau amacna nan, jasôm binjanô êndên amac gebe
ngagjô njam oc eso en atomanô.

Tatim lau atom
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² “Ma nac ten, nan êtim lau saun, tan sêkên gêwin
aêna nan, nêten e êtu sec nan, lau sêwa poctêmui
sa en gêsutêkwa ma sêmbalin en êsêp gwêc êna, go
njam.

⁴³ “Lêmam embe êtim aôm, go ôndim êngic.
Tolêmamkatucgen ôngôn matam jali, oc njam êlêlêc
tolêmam lulugen ôsêp lamboam nakêlêndin naja,
tan kêsana napan nan ôna. [⁴⁴ Gamên nan natêmoa to
naja êmac atom.] ⁴⁵ Ma amkain embe êtim aôm, nan
ôndim êngic. Toamkatucgen ôngôn matam jali, oc
njam êlêlêc sêmbalin aôm toamkain lulugen ôsêp
lamboam nakêlêndin ôna. [⁴⁶ Gamên nan natêmoa
to naja êmac atom.] ⁴⁷ Ma matamanô ten embe
êtim aôm, nan ôkip sa. Tomatamanô tagen ôsô
Anôtônê gamên ôna, oc njam êlêlêc sêmbalin aôm
tomatamanô lulugen ôsêp lamboam nakêlêndin
ôna. ⁴⁸ Gamên nan natêmoa to naja êmac atom.

⁴⁹ “Sêpalip ja kêpi lau samob kêtôm sêpalip gwêc
kêpi gwada. ⁵⁰ Gwêc tau gên njam, mago gwêc
tau namakic embe ênana, oc dangôm namakic êsa
êtiam amboac ondoci. Gwêc ênêc amacna ma amoa
tobinmalôgen awin taôm.”

10

Biñ sêmcwalôña

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

¹ Jesu gêdi anga tonan jagêô lasê Judaia to gamên, tan gêc Jordan namakenj ônnêna nan, ma lau taêsam sêkac sa dêdênj enj sêja kêtiam, tec kêdônj êsêac clm-boac gêgôm-gêgôm nan kêtiam.

² Ma Parisai ñagêdô dêdênj enj sêja sebe sêlêtôm enj ma têtû kênac enj gebe, “Ñac tenj embe êwi nê awê sinj, oc êtôm me masi.” ³ Tec enj gêjô êsêac awenj gebe, “Mose gêjac biñsu amac amboac ondoc.” ⁴ Ma êsêac sêsôm gebe, “Mose gêlôc gebe teto papia sêwi awê sinj ma sêwi enj sinj.” ⁵ Tec Jesu kêsôm gêdênj êsêac gebe “Enj keto biñsu tonanj kêtû nênm ñalêlôm ñadaniña. ⁶ Mago andanjenj gêdênj tanj Anôtô kêkênj undambê to nom nan, kêkênj awêlu ñac. ⁷ Amboac tonanj ‘ñac oc êwi tama agêc têna sinj ma êsap nê awê tônj ⁸ ma agêc lulu têtû ôli tagenj.’ Ma agêc têtôm gênj luagêc êtiam atom, têtôm ñanô tagenj. ⁹ Gênj tanj Anôtô kêkênj kêkwa tau nan, ñamalac tenj êkac su atom.”

¹⁰ Jasênjônj andu acgom, go ênê ñacsenjomi têtû kênac enj kêtû biñ tau tonecña kêtiam. ¹¹ Tec Jesu kêsôm gêdênj êsêac gebe “Ñac tenj embe êwi nê awê sinj ma ênam tenj, oc êngôm gênj mockaiñña, ¹² ma awê tenj embe êwi nê akwenj sinj ma ênam tenj, oc êngôm gênj mockaiñña amboac tonanj.”

Jesu gêjam mec ñapalê ñasec-ñasec

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

¹³ Ma sejonj ñapalê ñasec-ñasec dêdênj Jesu sêja gebe êmoasac êsêac. Ma ñacsenjomi sec biñ lau.

¹⁴ Jesu gêlic e kêtû môsi ma kêsôm gêdênj êsêac

gebe “Andec ñapalê dëndêñ aê sêmêñ, akô êsêac auc atom, gebe lau tecenañ ñai têtû Anôtônê gamêñ ñatau. ¹⁵ Biññanô, aê jasôm êndêñ amac gebe Ñac tañ êkôc Anôtônê gamêñ sa êtôm ñapalê atom nañ, oc êsô êna atom.” ¹⁶ Go kêmbôêñ to gêu lêma gêsac êsêac ma gêjam mec êsêac.

Ñacseñom tolêlôm

(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

¹⁷ Jesu jakêsa intêna acgom, go ñac teñ kêlêti gesen en auc jakêpôn aduc gêdêñ en ma kêtû kênac en gebe “Mêtêmôkê ñajam, aê jañgôm asagen gebe jawê kain jañgôn matoc jali tengeñ.” ¹⁸ Tec Jesu kêtû kênac en gebe “Amboac ondoci, kôsam aê gebe ñajam. Ñajam teñ gêmoa atom, Anôtô taugen. ¹⁹ Biñsu tau tec gônô su gebe ‘Ônac ñamalac êndu atom, ôngôm gêñ mockaino to mockainna atom, ônam gengeñ atom, ônga biñ atom, ôngambec gêñ atom ma otoci tamam agêc tênam sa.’” ²⁰ Ma ñac tau kêsôm gêdêñ en gebe “Mêtêmôkê, aê ñapalêgen ma kamasan biñ samob tonan kêtû tôn aê.” ²¹ Ma Jesu mata gê en e têtac gêwiñ en ma kêsôm gêdêñ en gebe “Gêñ tagen tec kôpô lêna. Ôna ma ôkêñ nêñ waba samob lau sênâm ôli ma ôkêñ ñaawa êndêñ lau ñalêlôm sawa, go nêñ awa oc ênêc undambê, ma ômôêñ ôndanuc aê.” ²² Ñac tau gêñô biñ tonan e lanôanô kêtû sêp ma kêsa tonê ñalêlôm ñawapacgen gêja, gebe nê waba taêsam.

²³ Go Jesu kêsala nê ñacseñomi ma kêsôm gêdêñ êsêac gebe “Lau toawa embe sêsô Anôtônê gamêñ sêna, oc sêngôm elêmê.” ²⁴ Ñacseñomi têtakê kêtû ênê biñ tonan, tec Jesu kêsôm gêdêñ êsêac kêtiam gebe “Ñapalêac, lau sêsô Anôtônê gamêñ sênaña

ɲawapac ɲanô. ²⁵ Bôc kamele tenj oc êsêli êsô so ɲalasê êna ɲagaôgenj êlêlêc ɲac tolêlôm tenj êsô Anôtônê gamêj ênaɲa su.” ²⁶ Êsêac têtakê ɲanô ma sêsôm gêdêj taunj gebe “Ai, amboac tonan, asa oc ênam samuc.” ²⁷ Tec Jesu mata gê êsêac ma kêsôm gebe “N̄amalac oc têtôm gêj amboac tonan atom. Mago Anôtô enj kêtôm, gebe Anôtô gêgôm gêj samob jakêtôm.”

²⁸ Ma Petere gêoc awa sa ma kêsôm gêdêj enj gebe “Ôlic acgom, aêacmêj tec awi ma gêj samob sinj ma adaguc aôm.” ²⁹ Ma Jesu kêsôm gebe “Binjnanô, aê jasôm êndêj amac gebe N̄ac tenj nanj êwi nê andu, me lasitêwai, me luio, me têna agêc tama, me ɲapalê, me kôm sinj êtu aê to ɲawae ɲajamɲa, ³⁰ oc êndêj têm tonec êkôc gêj tau ɲagêjô êtu dim 100 êjô andu ma lasitêwai to luio, ma tēnai to ɲapalê ma kôm, ma oc sêjanda enj êwinj, ma êndêj têm ɲamuɲa oc êngôj mata jali tenjenj. ³¹ Lau ɲamataɲa taêsam oc têtû ɲamu ma ɲamu oc têtû ɲamata.”

*Jesu geoc êmac êndu to êndi saɲa lasê kêtû têlêacɲa
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² Êsêac sêsêlêj sêmoa intêna sebe sêpi Jerusalem sêna ma Jesu kêsêlêj gêmuj êsêac ma êsêac têtakê. Ma êsêac, taɲ têdaguc enj nanj, têtêc taunj. Ma kêkôc êsêac 12 sêmoa nêj taunɲa kêtiam jagêwa gêj, taɲ oc êtap enj saɲa nanj, ɲam sa gêdêj êsêac gebe ³³ “Alicgac me, aêac tapi Jerusalem tana, ma oc sêkêj N̄amalacnê Latu êndêj lau dabunjsêga to binjsutau sêkic ênê binj, go sêkêj enj êndêj lau samuc. ³⁴ Ma êsêac sêsu enj susu to sêkasôp êpi enj ma si enj, go sênac enj êndu. Ma bêc têlêac ênaɲa, go êndi sa.”

*Jakobo agêc Joaņ teten ġen
(Mat 20:20-28)*

³⁵ Ma Sebedai latuagêc, Jakobo agêc Joaņ, dêdên en sêja ma sêsôm gêdên en gebe “Mêtêmôkê, aêagêc abe ôngôm ġen, taņ aêagêc aten êndên aôm naņ, ņanô êsa êndên aêagêc.” ³⁶ Tec Jesu kêtû kênac êsêagêc gebe “Amagêc abe aê jaņgôm asagen ņanô êsa êndên amagêc.” ³⁷ Go êsêagêc sêsôm gêdên en gebe “Ôkên aêagêcma ten êngôn nêm anôņa ma ten êngôn nêm gasêņa aņa nêm ņawasi ņalêlôm.” ³⁸ Ma Jesu kêsôm gêdên êsêagêc gebe “Amagêc ajam kauġ ġen, taņ aten naņ. Amagêc atôm gebe anôm êsêp laclu, taņ aê janôm êsêpņa naņ, ma alin saņgu, taņ aê jalin naņ me.” ³⁹ Ma êsêagêc sêjô en awa gebe “Aêagêc atôm.” Ma Jesu kêsôm gêdên êsêagêc gebe “Laclu taņ aê janôm êsêp naņ, amagêc oc anôm, ma saņgu, taņ aê oc jalin naņ, amagêc oc alin. ⁴⁰ Tagen aê katôm gebe jakên lau sêngôn ņoc anôņa to ņoc gasêņa nec atom, ġêjac lau, taņ Tamoc kêmasaņ kêtû êsêacņa naņen ņawae.”

⁴¹ Êsêac lau 10 sêjô e têtû môsi Jakobo agêc Joaņ. ⁴² Ma Jesu ġêmôêc êsêac dêdên en sêja ma kêsôm gêdên êsêac gebe “Amac ajalagac gebe lau, taņ seboġ têtû lau samuc nêņ ġôlinwaga naņ, sêkônin êsêac ma nêņ lau kapôên sêjam ġôlin êsêac ņajaņa. ⁴³ Mago amac amboac tonaņ atom. Naġ ten embe taê ênam gebe êtu amacnêm ņac kapôên, naņ êtu amacnêm sakinwaga. ⁴⁴ Ma ten embe taê ênam gebe êtu amacnêm ņamata, naņ êtu amacnêm ġênôma. ⁴⁵ ņamalacnê Latu ġêmên gebe sênam sakin enņa atom, mago gebe ênam sakin to êkên tau ênac da lau taêsam.”

*Matapec tenŋ ɲajam kêsa
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)*

⁴⁶ Êsêac sêselêŋ e sêo lasê malac Jeriko. Ma gêdêŋ tanŋ êsêac to nê ɲacsenŋomi ma lau taêsam sêwê sêsa anŋa Jeriko sêja nanŋ, Timai latu matapec Batimai ketenŋ-ketenŋ gêŋ gêŋgônŋ intêna ɲatali. ⁴⁷ ɲac tonanŋ gêŋô ɲawae gebe Jesu Nasaretŋa tau enŋ, tec gêôc awa sa ma gêmôêc gebe “Dawidnê Latu Jesu, taêm walô aêma.” ⁴⁸ Lau taêsam sec binŋ enŋ gebe “Ônam taôm tôŋ,” mago enŋ gêmôêc kêpuc sagenŋ gebe “Dawidnê Latu, taêm walô aêma.” ⁴⁹ Tec Jesu kêkô ma kêsôm gebe “Amôêc enŋ êmêŋ.” Ma êsêac sêmôêc matapec tau ma sêsôm gêdêŋ enŋ gebe “Têmtac êpa su ma ôndi sa, gebe enŋ gêmôêc aôm.” ⁵⁰ Tec ɲac tau kêbalinŋ nê ɲakwê sinŋ ma gêboanŋ sa gêdêŋ Jesu gêja. ⁵¹ Ma Jesu awa gêjac enŋ gebe “Aôm gobe jaŋgôm asagenŋ êndêŋ aôm.” Go matapec kêsôm gêdêŋ enŋ gebe “Mêtêmôkê, aê gabe matoc êlac.” ⁵² Ma Jesu kêsôm gêdêŋ enŋ gebe “Ôêc ôna, aôm kôkêŋ gêwinŋ gêjam aôm sa.” E gacgenŋ mata gêlac ma kêdaguc enŋ gêmôa intêna.

11

*Jesu kêsô Jerusalem gêja
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Joan 12:12-19)*

¹ Ma gêdêŋ tanŋ êsêac têdabinŋ Jerusalem jasêsa malac Betpage to Betania, tanŋ gêc Lôckatêkwi nanŋ, Jesu kêsakinŋ nê ɲacsenŋomi luagêc ² ma kêsôm gêdêŋ êsêagêc gebe “Agêc asêlêŋ apenŋ malac, tanŋ gêc nêmnŋa nanŋ, ana ma êndêŋ tanŋ aô lasê nanŋ, gacgenŋ andac donki ɲalatu tenŋ sêkô tôŋ kêkô, ɲamalac tenŋ gêŋgônŋ ɲaô kwananŋenŋ atomanô, nanŋ anŋamboac

su ma awê amên. ³ Nac ten embe êtu kênac amagêc gebe ‘Agôm tonan kêtû agenja,’ nan asôm gebe ‘Apômtau kêpô lêna gêñ tau ma oc êsakin gaôgen êmu êmên tonec êtiam.’ ” ⁴ Tec agêc sêja e dêdac donki ñalatu tau sêkô tôñ kêkô andu ten ñasacgêdô kêsi malaclunja ma sêgaboac su. ⁵ Ma êsêac, tan sêkô tônê nan, nêñ ñagêdô têtû kênac êsêagêc gebe “Amagêc abe angô-m asagen, tec agaboac donki ñalatu tonan su.” ⁶ Ma êsêagêc sêsôm bin, tan Jesu kêsôm nan, gêdên êsêac e sêwi sin. ⁷ Ma sêwê donki ñalatu tau gêdên Jesu sêja e sêu nêñ ñakwê gêsac ma Jesu gêñgôn ñaô. ⁸ Ma lau taêsam sêja nêñ ñakwê gêc intêna ma ñagêdô sêja ka ñalaun, tan sêsapu anja kôm ⁹ ma êsêac, tan sêmun to têdaguc nan, sêmôêc gebe “Osana, alanem en nan gêmên gêjam Apômtau lanô. ¹⁰ Alanem tamenji Dawid nê gamên kinja, tan mênkêsa nan. Osana êsa anja lôlôc.”

¹¹ Ma en gêô lasê Jerusalem jakêsô lôm dabun gêja ma kêsala gêñ samob gêmoea. Tagen oc gêja su, tec en to êsêac ¹² sêsa Betania sêja.

*Jesu kêpuc boa jambô
(Mat 21:18-19)*

¹² Nábêbêc sêwi Betania sin ma mo gêjô en. ¹³ Kêkô jaêcgen ma gêlic jambô tolaun ten kêkô, tec kêtû gasuc gêja gebe moae oc êtap jambô ñanô ten sa. Gêja e gêlic ñanô ten atom, ñalaun ñaômagen, gebe jambô ñanoc atom. ¹⁴ Tec kêsôm gêdên jambô tau gebe “Êtôm têmgen lau ten oc sênin ñanô anja aômnmên ten êtiam atomanô.” Ma ênê ñacsenomi sênô.

Jesu kêjanda lau anġa lôm dabuŋ
(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Joaŋ 2:13-22)

¹⁵ Êsêac jasêo lasê Jerusalem ma Jesu kêso lôm dabuŋ gêja e kêjanda lau, taŋ têtulu gêŋ sêmoa lôm dabuŋ ŋalêlôm naŋ, sêsa awê sêja ma kêtiŋ sêjam-mone-gêjô-tauwaga nêŋ tebo to lau-têtulu-balôsiwaga nêŋ lêpôn piŋpon ¹⁶ ma gêjac jao gebe ŋac teŋ êoc gêŋ teŋ êsêlêŋ êmoa lôm dabuŋ ŋalêlôm atom. ¹⁷ Go kêdôn êsêac ma kêsôm gebe “Teto gêc gebe Anôtô kêsôm gebe ‘Aêŋoc andu sêsam gebe tentenlatu samob nêŋ andu mecŋa.’ Mago amac agôm kêtu kêjaŋgowaganêŋ gêsun.”

¹⁸ Lau dabuŋsêga to biŋsutau sêŋô ma dêdib sebe sensen en su, gebe têtêc en gebe lau samob têtakê kêtu ênê mêtêja.

¹⁹ Oc gêja su, tec Jesu to nê ŋacsenomi sêc sêsa anġa malac tonan sêja.

Jesu gêwa jambô, taŋ kêtu masê naŋ, ŋabiŋ sa
(Mat 21:20-22)

²⁰ Ŋagelen ac sêselêŋ e sêsa gamêŋ, taŋ jambô kêkô naŋ, ma sêlic jambô tau kêtu masê e jakêsêp ŋawakac tau gêja. ²¹ Ma Petere taê gêjam biŋ tau, tec kêsôm gêdêŋ Jesu gebe “Mêtêmokê, ôlic jambô, taŋ kôpuc boa naŋ, tec kêtu masê su.” ²² Ma Jesu gêjô êsêac awen gebe “Biŋŋanô, aê jasôm êndêŋ amac gebe ²³ Amac embe akêŋ êwiŋ Anôtô ma asôm êndêŋ lôc tônê gebe Ômbuc taôm sa nau taôm ôsêp gwêc ôna, ma embe asôm totêmtac lulu atom, akêŋ êwiŋ gebe biŋ oc ŋanô êsa, naŋ oc êtu tôŋ. ²⁴ Amboac tonan aê jasôm êndêŋ amac gebe Gêŋ samob, taŋ aten kêsêp mec ŋalêlôm naŋ, embe akêŋ êwiŋ gebe akôc ŋanô, oc akôc. ²⁵ Embe naaten

nêm mec akô ma nêm biŋ teŋ êndêŋ ɲac teŋ ênêc, naŋ asuc ôkwi acgom, gebe Tamemi, taŋ gêmôa undambê naŋ, êsuc amacnêm keso ôkwi amboac tonanŋen. [²⁶ Mago amac embe asuc biŋ ôkwi atom, go Tamemi, taŋ gêmôa undambê naŋ, oc êsuc amacnêm keso ôkwi atom amboac tonanŋen.]”

*Judawaga têtû kênac Jesunê ɲaclai ɲam
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)*

²⁷ Ac sêmu sêsa Jerusalem kêtiam ma Jesu jakêsêlêŋ gêmôa lôm dabuŋ ɲalêlôm, go lau dabuŋsêga to biŋsutau ma laumata dêdêŋ en sêja ²⁸ ma têtû kênac en gebe “Aôm gôgôm gêŋ tonanŋ gôjam ɲaclai ondoc lanô. Ma asa kêkêŋ ɲaclai tonec gêdêŋ aôm, tec gôgôm gêŋ amboac tonanŋ.” ²⁹ Go Jesu kêsôm gêdêŋ êsêac gebe “Aê gabe jatu kênac biŋ teŋ êndêŋ amac. Ajô aêŋoc kênac acgom, go jasam ɲatau, taŋ gêjam aê sa ma gagôm gêŋ tau naŋ, êndêŋ amac. ³⁰ Joaŋnê sanŋu nec aŋga Anôtônê me aŋga ɲamalacnêŋ. Ajô ɲoc kênac tonanŋmaŋ.” ³¹ Ma êsêac taêŋ gêjam gêc taunŋen gebe “Embe tasôm gebe aŋga Anôtônê, en oc êsôm gebe Ma amboac ondoc tec akêŋ gêwiŋ en atom. ³² Ma embe tasôm gebe Aŋga ɲamalacnêŋ, tec tatêc lau gebe samob sêlic Joaŋ gebe en propete teŋ.” ³³ Tec sêjô Jesu awa gebe “Aêac ajam kauc.” Ma Jesu kêsôm gêdêŋ êsêac gebe “Amboac tonanŋ aê jasôm ɲaclai, taŋ gêjam aê sa ma gagôm gêŋ tau naŋ, êndêŋ amac atom amboac tonanŋ.” *

* **11:33:** Lambiŋ

12

*Binğôlin kêpi kôm wainŋa to ŋagejobwaga
(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)*

¹ Jesu gêôc awa sa ma gêjam kêtû binğôlin gêdêŋ êsêac gebe “Ŋac tenj kêsê wain kôm tenj ma gêsô tunj e kêsô tau, go kêsap sêpip wain ŋamala ma kêkwê andu ŋaatêkwa baliŋ tenj kêtû sejop kôm tauŋa, go kêmasaŋ binj gêdêŋ lau sênam kôm êpiŋa ma enj tau gêja gamêŋbôm tenj. ² Gêdêŋ ŋanoc enj kêsakiŋ sakiŋwaga tenj gêdêŋ kômwaga gêja gebe êkôc kôm wainŋa ŋanô aŋga kômwaganêŋ. ³ Êsêac sêkôc ŋac tau tôŋ ma si enj e sêsakiŋ enj lêma sawagenj gêmu gêja. ⁴ Go ŋatau kêsakiŋ sakiŋwaga tenj gêdêŋ êsêac gêmu gêja kêtiam, naŋ têtuc enj kêsêp môkêapac to sêpêlê enj. ⁵ Ma kêsakiŋ tenj gêja kêtiam, naŋ sêjac enj êndu. Ma lau ŋagêdô taêsam sêwiŋ, naŋ si êsêacnêŋ ŋagêdô ma sêjac ŋagêdô êndu. ⁶ Ŋac tagenj gêmôa, ênê latu, taŋ têtac gêwiŋ enj ŋanô. Kêtû ŋamu kêsakiŋ enj gêdêŋ êsêac gêja ma kêsôm gebe ‘Êsêac oc tetoc aêŋoc latuc sa.’ ⁷ Gêja e kômwaga tonanŋ ŋai sêsôm gêdêŋ taunj gebe ‘Ŋacgêwê-kaiŋ-gêŋlênsêmwaga tau tonec. Ajôc, tanac enj êndu, gebe gêŋlênsêm êtu aêacnêŋ.’ ⁸ Go sêkôc enj tôŋ e sêjac enj êndu ma sêbaliŋ ênê ŋawêlêlanj aŋga kôm wainŋa kêsa gêja.

⁹ “Kôm wainŋa ŋatau oc êŋgôm amboac ondoci. Enj oc êmêŋ ma ensenj kômwaga su ma êkêŋ kôm wainŋa êndêŋ lau tenj. ¹⁰ Binj tonec amac asam me masi gebe

‘Poc taŋ sêkwêwaga sêbaliŋ siŋ naŋ, tec kêtû poc ŋakêclêsuŋa.

¹¹ Gêŋ tonanŋ Apômtau gêgôm, tec matenjanô talic amboac gêŋsêga tenj.’ ”

¹² Êsêac senj anô-anô sebe sêkôc Jesu tôñ, mago têtêc lau gebe sêjala biñgôlinj tau ñam jakêsêp êsêac taun, tec sêwi enj sinj ma sêc sêja.

Biñ takisña

(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

¹³ Ma êsêac sêskinj Parisai to Herodonê lau ñagêdô dêdênj Jesu sêja sebe sêwa lip enj ña tau nê biñ. ¹⁴ Tec sêmênj ma sêsôm gêdênj enj gebe “Mêtêmôkê, aêac alic aôm ñac biññanôña, ma gôê go lau tenj atom gebe aôm kôpuc openj lau tenj atom, mago kôdônj Anôtônê intêna ña biññanôgenj. Embe takênj takis êndênj kaisara, oc eso aêacnênj biñsu me masi. Takênj me takênj atom.” ¹⁵ Mago Jesu kêjala êsêacnênj dansañ, tec kêsôm gêdênj êsêac gebe “Amboac ondod tec abe atim aê. Akênj denari tenj êndênj aê jalic acgom.” ¹⁶ Tec sêkôc tenj sêja. Ma enj kêsôm gêdênj êsêac gebe “Asa nê ñakatu to ñatalô tonec.” Ma êsêac sêsôm gêdênj enj gebe “Kaisaranê.” ¹⁷ Tec Jesu kêsôm gêdênj êsêac gebe “Akênj kaisaranê gênj êndênj kaisara ma Anôtônê gênj êndênj Anôtô.” Tec êsêac sê taênj enj.

Ñacmêtê sêndi sa ñabin

(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

¹⁸ Go Sadukai, tanj sêsôm sebe ñacmatê oc sêndi sa atom nanj, dêdênj Jesu sêja ma têtû kênac enj gebe ¹⁹ “Mêtêmôkê, Mose keto ñagôlinj tonec gêdênj aêac gebe ‘Ñac tenj têwa embe nê ñapalê masi ma êmac êndu ma nê awêtuc êngônj, nanj lasi ênam ênê awêtuc ma êka gôlôac lasê êjô têwa su.’” ²⁰ Amboac tonanj lasitêwai 7 sêmoa, ñacsêga gêjam awê tenj. Enj kêka ñapalê lasê atom ma gêmac êndu. ²¹ Go lasi, tanj kêsi enj nanj, gêjam awêtuc tau. Enj kêka ñapalê lasê

atom ma gêmac êndu. Ma ñac ñawalun ten amboac tonanjen. ²² Êsêac 7 nêñ gôlôac masi. Samob sêmac êndu, go awêtuc gêmac êndu kêdaguc. ²³ Êndên noc ñacmatê sêndi saña enj oc êtu êsêacnên asa nê awê, gebe êsêac 7 sêjam enj kêtú nêñ awê sugac.” ²⁴ Tec Jesu kêsôm gêdên êsêac gebe “Amboac ondóc ajala binj, tanj teto gêc nanj, to Anôtônê ñac lai atom, tec taêm gêjam binj keso nec. ²⁵ Êndên tanj sêndi sa anja ñacmatênên nanj, ñacwaga oc sênam awê atom ma lau sênam ñac atom, samob têtôm anjela, tanj sêmoa undambê nanj. ²⁶ Binj kêpi ñacmatê sêndi saña gêc Mosenê buku gêwinj. Amac asam minj kêpi ja kêsá gamên dani nanj me masi. Gêdên tonan Anôtô kêsôm gêdên Mose gebe ‘Abrahamnê Anôtô agêc Isaknê Anôtô ma Jakobnê Anôtô aê.’ ²⁷ Binj tonec ñam gebe Anôtô kêtú lau materj jali nêñ Anôtô, kêtú ñacmatênên Anôtô atom. Amac taêm gêjam binj keso samucjen.”

*Binjsu ñalô, tanj kêlêlêc ñagêdô su nanj
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)*

²⁸ Ma binjsutaunên ten mên gêô lasê e gênô êsêac sêpa taun ma gêlic gebe Jesu gêjô Sadukai awen jagêdênjen, tec kêtú kênac enj gebe “Binjsu ñajatu ondóc ñanô kêlêlêc ñagêdô samob su.” ²⁹ Jesu gêjô enj awa gebe “Binjsu ñamataña tonec gebe ‘O Israel, ôkên tanjam gebe Apômtau, aêacnên Anôtô, enj Apômtau tagenj. ³⁰ Têmtac êwinj Apômtau, aôm nêñ Anôtô, tonêm ñalêlôm samuc ma nêñ katôm samuc ma nêñ kauc samuc to nêñ ñac lai samuc êwinj enjen.’ ³¹ Ma kêtú luagêcña gebe ‘Têmtac êwinj lau wachan aôm amboac têmtac gêwinj taôm.’ Binjsu ñajatu kêlêlêc tonan su tenj gêc atom.” ³² Go

biñsutau kêsôm gêdêñ eñ gebe “Mêtêmôkê, biñjanô, aôm kôsôm jagêdêñ gebe Anôtô eñ tagen, ten gêmoa atom, eñ taugen. ³³ Ma biñ têtac êwiñ eñ tonên ñalêlôm samuc ma nêñ kauc samuc to nêñ ñaclai samuc êwiñ engeñ, to biñ têtac êwiñ lau mênban aêac amboac têtac gêwiñ tauñña, nan kêlêlêc daja to da ñagêdô samob su.” ³⁴ Jesu gêlic eñ kêsôm biñ tokauc amboac tonan ma kêsôm gêdêñ eñ gebe “Aôm gômoa jaêc Anôtônê gamênña atom.” Ma lau samob têtêc tauñ e têtû kênac biñ ten gêdêñ eñ kêtiam atom.

Kilisi asa nê latu eñ

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Go Jesu kêdôn mêtê gêmoa lôm dabun ma kêsôm gebe “Amboac ondoc tec biñsutau sêsôm sebe Kilisi eñ Dawidnê latu. ³⁶ Dawid tau Ñalau Dabun gêoc eñ awa sa ma kêsôm gebe ‘Apômtau kêsôm gêdêñ aênoc Apômtau gebe Ôngôn aênoc anônja e jakên aômnêm ñacjo sênêc amkain ñalabu acgom.’ ³⁷ Dawid tau kêsam eñ gebe ‘Apômtau,’ mapo amboac ondoc tec Kilisi kêtû ênê latu.”

Ma lau ton kapôn sêkên tanen eñ sêjac ñawaegen.

Lau sejop tauñ êndên biñsutaunen mêtê geo

(Mat 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Ma Jesu kêdôn mêtê gêdêñ êsêac ma kêsôm gebe “Ajop taôm êndên biñsutau, nan sebe sêsêlên tonakwê balingen ma sebe lau awen ênac êsêac anga malaclun ³⁹ to sebe sênac tauñ mata-mata gebe sêngôn ñamatagen anga lôm to gamên sênin gênña. ⁴⁰ Êsêac tonan sêjanngo awêtucnên andu su

ma sêsan̄ n̄a mec baliñ auc. N̄agêjô oc êtap êsêac sa êlêlêc.”

*Awêtucnê da
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Jesu gêngôn̄ kêkanôn̄ kanom ma mata gê lau, tan̄ sêkên̄ awa kêsêp kanom nan̄. Ma gêlic lau tolêlôm sêkên̄ awa taêsam ⁴² e gêlic awêtuc n̄alêlôm sawa ten̄ gêmên̄ kêkên̄ mone saun̄ luagêc kêsêp kêtôm toea tagen̄. ⁴³ Go Jesu gêmôêc nê n̄acsen̄omi dêdên̄ en̄ mên̄kêsôm gêdên̄ êsêac gebe “Bin̄nanô, aê jasôm êndên̄ amac gebe Awêtuc n̄alêlôm sawa tônê kêkên̄ gên̄ kêsêp kanom kêlêlêc êsêac samob su, ⁴⁴ gebe lau tau samob sêkôc an̄ga nên̄ gên̄ kêlêsuc êsêacn̄a mên̄sêkên̄ kêsêp gêja, mago en̄ kêpô lêna n̄anô, mago kêkên̄ nê gên̄ tonê mo samobgen̄ kêsêp gêja.”

13

*Jesu geoc sensen̄ lôm dabun̄ su n̄abin̄ lasê
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)*

¹ Ma en̄ kêsa an̄ga lôm dabun̄ gêmên̄ ma nê n̄acsen̄ominên̄ ten̄ jakêsôm gêdên̄ en̄ gebe “Mêtêmôm kê, ôlic poc to andu nê acgom, têtac kêsa lan̄gwagen̄.” ² Tec Jesu kêsôm gêdên̄ en̄ gebe “Aôm gôlic andu kapôn̄en̄ tônê me. Poc ten̄ oc êngôn̄ poc ten̄ n̄aô an̄ga tonec atom, têta samob salin̄-salin̄gen̄.”

*Gên̄wapac ênac m tau
(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)*

³ Jesu jagêngôn̄ Lôckatêkwi kêkanôn̄ lôm dabun̄ acgom, go Petere agêc Jakobo ma Joan̄ agêc Andrea têtû kênac en̄ sêmoa taun̄n̄a gebe ⁴ “Ôsôm

êndên aêac acgom, êndên ondoci bin tonan mênêsa ma asagen oc êtu gên tonan nai nanô esaŋa nabelo.”

⁵ Tec Jesu gêoc awa sa ma kêsôm gêdên êsêac gebe “Alic taôm gebe lau sênac amac ôkwi atom. ⁶ Lau gwalêkin oc sênac aê lanôc sêmên ma sêsac taun gebe ‘Aê Kilisi,’ ma sênac lau taêsac ôkwi. ⁷ Ma êndên anô sin nawae to sin nabonja, nan atakê atom. Gên samob tonan mênêsa, mago noc natêku êsuŋa atom tagen. ⁸ Laum ten sêndi sebe sênac sin êndên laum ten ma gamên ten êndên gamên ten. Ôjô ênam-ênam êtôm gamêngeŋ ma tôbôm oc êsa. Gên samob tonan nai gêjac m gên nandan nanô tau.

⁹ “Amboac tonan amac ajop taôm napap gebe êsêac oc sêkên amac andên lau-sêmêtôc-binwaga ana to si amac anja lôm ma akô gôlinwaga to kin lanôgnêmŋa êtu aêŋa, gebe awa bin sa nanêngeŋ êndên êsêac. ¹⁰ Ma sênac mêtê êpi nawae najam êndên lau samuc samob sênô êmun acgom.

¹¹ Êndên tan sêwê to sêkôc amac ana nan, apô sim taôm êtu bin asômŋa êmun atom. Asôm bin tê Anôtô oc êkên êndên amac êndên noc tônê nêgeŋ, gebe amac taôm asôm bin atom, Nalau Dabun tau.

¹² Têwa êkên lasi êndên sin ma tama êkên latu, ma napalêo to nac sêli taun sa êndên tenenji to tamenji ma sênsun êsêac e sin enen êsêac su. ¹³ Ma lau samob têtac endec amac êtu noc nêŋa. Mago nac, tan êoc gênwapac totêtac êpa sugen e natêku êsu nan, Anôtô ênam en kêsi.

Gênwapac nanô tau

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ “Êndên tan alic gên alô-alôb êkô gamên, tan gêjac en nawae atom nan, (lau tan sêsac bin tonec

nan, nêḡ kauç êsaman) êsêae tan sêḡḡon Judaia nan, sêç sêpi lôç sêna. ¹⁵ Ten embe êḡḡon salôm ḡaô, nan êsêp naêsô gebe êkôç ḡêḡ su anḡa nê andu atom. ¹⁶ Ma ten embe êmoa kôm, nan êmu naêkôç nê ḡakwê atom. ¹⁷ Ojae lauo, tan sêmoa ten to êsêac, tan sêkêḡ su ḡapalê sêmoa nanḡmêḡ, êndêḡ bêç ônê. ¹⁸ Amboac tonan atêḡ mec gebe êtap amac sa êndêḡ komô atom, ¹⁹ gebe êndêḡ bêç ônê ḡêḡwapac êsa êtôm kêsa ḡêdêḡ tan Anôtô kêkêḡ undambê to nom e mênḡêdêḡ galoc atom, ma êtu ḡamu oc êsa amboac tonan êtiam atomanô. ²⁰ Ma Apômtau embe ênac bêç tonan êḡḡic atom, oc lau ten sêḡḡon matêḡ jali atom. Mago kêtu lau ḡêdêḡ, tan kêjalîḡ êsêac sa nanḡa, tec ḡêjac bêç tonan ḡêḡḡic.

²¹ “Ma êndêḡ tônê ḡac ten embe êsôm êndêḡ amac gebe ‘Alic acgom, Kilisi ḡêmoa toneç,’ me ‘Alic acgom, ḡêmoa ônê,’ nan akêḡ êwiḡ atom. ²² Kilisi dansan to propete dansan oc mênḡsêsa ma sêḡḡôm ḡêḡtalô kapôêḡ to ḡêḡsêga. Embe sê ḡôm êtôm, oc sêwê lau Anôtô kêjalîḡ êsêac sanḡa ôkwi amboac tonan. ²³ Amboac tonan ajop taôm, gebe biḡ samob tec kakêḡ puc amac kwananḡen.

*Namalacnê Latu êmu êmêḡ
(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)*

²⁴ “ḡêḡwapac ḡabêç tonan êmbacnê, go oc ênam kanuc ma ajôn êḡḡamin ḡawê ²⁵ ma utitalata êpôp-êpôp anḡa undambê ma ḡêḡ ḡaclai undambêḡa kôtêḡ-kôtêḡḡen. ²⁶ Ma êndêḡ tonan oc sêlic ḡamalacnê Latu tonḡaclai kapôêḡ ma tonḡawasi êḡḡon tao ḡalêlôm êmêḡ. ²⁷ Go eḡ êsakiḡ anḡela ma sênac lau, nan kêjalîḡ êsêac sanḡa nan, sa anḡa mu aclê ḡam, anḡa nom ḡamadin e êndêḡ undambê ḡamadin.

Kalelon êkên puc aêac
(Mat 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ “Kalelon êtu bingôlin êwa nê m kauç sa. Êndên tan naka êlin têkwi to namatadêbu êjac sa nan, ajala gebe ockêsa kêdabin. ²⁹ Ma amac amboac tonanên. Êndên tê alic gê n samob tonan nai mênêsa nê, ajala gebe nac tau mênkêdabin katam. ³⁰ Bin nanô, aê jasôm êndên amac gebe Gôlôac tonoc oc sênaa atom e gê n tonan nai samob nanô êsa acgom. ³¹ Undambê to nom oc ênaa, mago aênoc bin oc ênaa atomanô.

Nac ten kêjala bêc to ockatu atom
(Mat 24:36-44)

³² “Bêc tonan to naockatu nac ten kêjala atom. Anela undambêna sêjam kauç ma Latu gêjam kauç amboac tonan, Tama taugen. ³³ Alic taôm ma anam jaligen gebe amac ajam kauç nanoc. ³⁴ Tanam dôn êpi namalac, tan gebe êna gamên ten nan, ma gêwi nê andu sin. En kêkên nê sakinwaga gebe sênam en lanô ma sênam nê n kôm êndên-êndênên. Ma gêjac binsu nac gejob sacgêdôna gebe ênam jaligen. ³⁵ Amboac tonan anam jali, gebe nanoc, tan andu natau êmu êmênna nan, amac ajam kauç, oc êndên êtula, me êmbêcauc êna lu, me êndên talec êtan, me bêbêcgen. ³⁶ Embe êmên sep tagen, nan êtap amac sa amboac aêc bêc atom. ³⁷ Bin tan kasôm gêdên amac nan, kasôm gêdên samob gebe Anam jali.”

14

Sêkic Jesunê bin
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Joan 11:45-53)

¹ Om Pasa to Polom Nalucŋa ŋabêc luagêcgeŋ gêc ma lau dabuŋsêga to biŋsutau sêsom intêna sebe sêkôc Jesu tōŋ kelecgeŋ ma sênac eŋ ênduŋa. ² Ma sêsom gebe “Dangôm êndêŋ om atom, moae tali launêŋ ŋalêlôm sa.”

*Awê ten geŋ oso Jesu anga Betania
(Mat 26:6-13; Joan 12:1-8)*

³ Jesu geŋ gêŋ gêŋgônŋ ŋac tokamocbôm Simon nê andu anga Betania tec awê ten gêmêŋ kêkôc ŋop kwalam-kwalam togêŋmalu ŋajamanô, taŋ ŋaôli kapôêŋ kêlêlêc naŋ, mênkêduc ŋop tau popoc ma kêkêc kêpi Jesu môkêapac. ⁴ Lau ŋagêdô sêmoa, taŋ têtû môsi ma sêsom gêdêŋ taun gebe “Amboac ondod sêjain gêŋmalu tonan. ⁵ Sêkêŋ gêŋmalu tau êndêŋ lau sênam ôliman ma sêkôc êlêlêc denari 300 su ma sêkêŋ êndêŋ lau ŋalêlôm sawa acgom.” Ma êsêac sênac awê tau. ⁶ Tec Jesu kêsôm gebe “Andec eŋman, amboac ondod agôm ênê ŋalêlôm ŋawapac kêsa. Eŋ kêmoasin aê ŋanôgoc. ⁷ Lau ŋalêlôm sawa oc sêŋgôn sêwiŋ amac ŋapan. Embe têtmtac êwiŋ, oc atôm gebe amoasin êsêac. Mago aê oc janŋôn jawiŋ amac ŋapan atom. ⁸ Gêŋ taŋ eŋ kêtôm gebe êŋgômŋa naŋ, tec gêgômŋac. Eŋ geŋ oso aê ôlic kwananŋeŋ kêtû sênsuŋ aêŋa. ⁹ Biŋŋanô, aê jasôm êndêŋ amac gebe Anŋa nom samucgeŋ ŋagamêŋ embe sênam mêtê êpi ŋawae ŋajam, oc sênac min gêŋ, taŋ eŋ gêgôm naŋ êwiŋ, gebe taêŋ ênam eŋ.”

*Juda Isariot gêlôc gebe eoc Jesu lasê
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)*

¹⁰ Go êsêac lau 12 nêŋ ten, Juda Isariot, gêdêŋ lau dabuŋsêga gêja gebe eoc Jesu lasê. ¹¹ Êsêac sêŋô e

têntac ñajam kêsa ma sêjac mata gebe sêkêñ mone êndên enj. Tec enj gêdib gebe êtap ñasawa ñajam tenj sa gebe eoc enj lasêña.

Jesu genj Pasa gêwiñ nê ñacseñomi
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Joan 13:21-30)

¹² Gêdên Om Polom Nalucña ñabêc ñamataña, tanj sêbuc-sêbuc domba Pasaña nan, ênê ñacseñomi sêsôm gêdên Jesu gebe “Aôm gobe aêac naamansañ gamên ôniñ Pasa ômoaña ênêc ondoc.” ¹³ Tec Jesu kêkên nê ñacseñomi luagêc ma kêsôm gêdên êsêagêc gebe “Agêc ana malac, oc andac ñac tenj gegen ku buña, nan andanguc enj ¹⁴ e naaô lasê andu, tanj enj oc êsô êna nan, ma asôm êndên andu ñatau gebe ‘Mêtêmôkê kêtû kênac aôm gebe Nôc balêm, tanj janiñ Pasa jawiñ nôc ñacseñomi nan, gêc ondoc.’ ¹⁵ Ma enj oc êtôc balêm ñalêlôm kapôên tenj êndên amagêc, tanj gêc ñadenj ñaôña ma sêpô adênj kwanangenj nan. Tec amansañ aêacnênj gênj amoa balêm tonanj.” ¹⁶ Nacseñomagêc sêsa jasêô lasê malac ma têtap sa kêtôm enj kêsôm gêdênj êsêagêc, go sêmasañ Pasa.

¹⁷ Kêtula acgom, go Jesu tonê lau 12 sêwiñ taunj sêja. ¹⁸ Senj gênj sêngônj ma Jesu kêsôm gebe “Biññanô, aê jasôm êndên amac gebe Amacnêm ñac tenj, tec genj gê gêwiñ aê gêmoa nec, oc eoc aê lasê.” ¹⁹ Êsêac sênô e nêñ ñalêlôm ñawapac kêsa ma sêkênj taunj tagenj-tagenj jatêtu kênac enj gebe “Oc aê me.” ²⁰ Ma Jesu gêjô êsêac awenj gebe “Amac 12 nêm tenj, tanj kêsac gênj tônj kêsêp laclu gêwiñ aê. ²¹ Namalacnê Latu tau oc êsa nê lênj êtôm teto gêc. Tagenj ojae ñac

tauma, nanj eoc Namalacnê Latu lasê nanj, têna êkôc enj atommanj.”

Apômtaunê moasiñ dabun

(Mat 26:26-30; Luk 22:15-20; 1Kor 11:23-25)

²² Senj sêmoa, go Jesu kêkôc polom mêngêjam dange su ma kêpô kêkôc jakêkênj gêdênj êsêac ma kêsôm gebe “Akôc êwac, aênjoc ôlic tonec.” ²³ Go kêkôc laclu mêngêjam dange su ma kêkênj gêdênj êsêac ma ac samob sênôm kêsêp tonan. ²⁴ Go Jesu kêsôm gêdênj êsêac gebe “Aênjoc dec jamoatinj poacnja tau tonec, tanj kêkêc sinj kêtû taêsamnja. ²⁵ Binjanô, aê jasôm êndênj amac gebe oc janôm wainj nanô êtiam atom, e êndênj bêc ônê, go janôm wakuc anja Anôtônê gamênj.” ²⁶ Sêsôm wê moasiñja su acgom, go sêpi Lôkatêkwi sêja.

Jesu kêkênj puc Petere

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Joaņ 13:36-38)

²⁷ Ma Jesu kêsôm gêdênj êsêac gebe “Amac samob oc awi aê sinj gebe teto gêc gebe ‘Aê janac njacgejob ma domba sêc êlinj-êlinj.’ ²⁸ Mago embe jandi sa su, oc jamunj amac jana Galilaia.” ²⁹ Ma Petere kêsôm gêdênj enj gebe “Samob embe sêwi aôm sinj, mago aê taucgenj oc masi.” ³⁰ Ma Jesu kêsôm gêdênj enj gebe “Binjanô, aê jasôm êndênj aôm gebe Êmbêc tonec talec oc êtanj êtu dim luagêc atomgenj, ma aôm oc ônsa aê auc êtu dim têlêac.” ³¹ Ma Petere gêoc lêñ tau gêc-gêcgenj gebe “Sênac aê êndu jawinj aômmanj, aê gabe jansa aôm auc atomanô.” Ma êsêac samob sêsôm amboac tonanjenj.

Jesu keteñ mec gêmoa kôm Getsemane

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Go ac sêo lasê gamêñ ten, ñaê Getsemane, ma enj kêsôm gêdêñ nê ñacsenjomî gebe “Anğonj tonec, aê gabe jatenj mec acgom.” ³³ Ma kêkôc Petere agêc Jakobo ma Joaņ sêwiñ enj. Enj kelendec ma katu kêlênim tau gêmoa, ³⁴ ma kêsôm gêdêñ êsêac gebe “Ñoc katuc ôluñ-ôluñgenj e gabe jamac. Amoa tonec ma anam jali.” ³⁵ Go kêsâ ñasawa gêñgic saunjenj gêja e gêu tau gêc nom ma ketenj gebe embe êtôm, go têm wapacña êôc lêlêc enj. ³⁶ Ma kêsôm gebe “O Tamoc, aôm kôtôm gêñ samob, ôkôc laclu tonec su aña aêmañ. Mago aêñoc biñ êtu tôn atom, aômgenjêm biñ êtu tôn.”

³⁷ Go gêmu gêja e gêlic êsêac sêc bêc. Ma kêsôm gêdêñ Petere gebe “Simon, aôm gôêc bêc me. Aôm oc ônam jali ockatu ñasawa tagenj ôtôm atom me. ³⁸ Añam jali to atenj mecmañ gebe lêtôm êtap amac sa atom. Njalau ôli palê, mago ôlim tekwm gêbac.”

³⁹ Go gêja kêtiam ma ketenj mec kêsôm biñ tonanjenj. ⁴⁰ Ma gêmu gêja kêtiam e gêlic êsêac sêc bêc gebe matenjanô ñawapac kêsâ su ma sêjam kauc biñ sêjô enj awêña.

⁴¹ Go gêmu gêja kêtû dim têlêacña ma kêsôm gêdêñ êsêac gebe “Aêc bêc to alêwanj taôm amoa me. Kêtômgaç, ñanoc tau kêdabiñgaç. Alicgaç me, sêkêñ Ñamalacnê Latu êsêp lau sec lemenj. ⁴² Andi sa ma tawac. Alic acgom, ñac-eoc-aê-lasêwaga mênjêdabiñgaç.”

Sêkôc Jesu tôn

(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Joaņ 18:2-12)

⁴³ Kêsôm biñ gêmoa ma gacgenj êsêac 12 nêñ tenj, Juda, kêkôc lau pom tenj sêôc siñ to olopoac aña lau dabuñsêga to biñsutau ma laumata nêñ sêmênj.

⁴⁴ Nac-eoc-en-lasêwaga kêkên nabelo ten gêdên êsêac gebe “Nac tan jalêsôp en alianô nan, nac tau tonan. Akôc en tôn ma ajop en napep ana.”

⁴⁵ Jagêô lasê e gacgen gêdên Jesu gêja ma kêsôm gebe “Mêtêmôkê,” ma kêlêsôp en alianô. ⁴⁶ Ma êsêac sêjac lemen kêsêp en ma sêkôc en tôn. ⁴⁷ Go êsêac, tan sêkô sêwin Jesu nan, nêñ nac ten gêbuc nê sin sa ma gêjac dabuñsêganê sakinwaga e kêpa tanalaun su. ⁴⁸ Ma Jesu awa gêjac êsêac ma kêsôm gebe “Amac amên abe akôc aê tôn, mago agôm am-boac adên kêjanğowaga ten, tec aôc sin to olopoac gêwin. ⁴⁹ Kêtôm bêcgen gajam mêtê gamoa lôm dabuñ gawin amac ma akôc aê tôn atom, mago galoc agôm gebe bin, tan teto gêc nan, êtu tôn.”

⁵⁰ Ma nacsenjomi s, êwi en sin ma sêc sêja.

⁵¹ Ma napalê ten kêdaguc en gêja. En gi tau auc na obogen. Ma êsêac sebe sêkôc en tôn. ⁵² Tec kêpô obo sin gêcna ma gêc ôli naômagen gêja.

*Dabuñwaga to laumata sêgôm Jesunê bin
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Joan 18:13-14, 19-24)*

⁵³ Êsêac sêkôc Jesu dêdên nac dabuñsêga sêja, ma lau dabuñsêga to laumata ma bin sutau samob sêkac taun sa. ⁵⁴ Ma Petere gêjac tau susu kêdaguc êñ e jakêsô dabuñsêganê andu namalac-lun gêja jagênğôn gêwin sakinwaga ma kêsêlu ja. ⁵⁵ Lau dabuñsêga to laumata samob, tan sêkac sa sêmoa nan, sêsôm bin sebe sênğôlin êpi Jesu gebe senac en ênduna. Mago têtap ten sa atom. ⁵⁶ Lau taêsam sêgôlin bin kêpi en, mago nêñ bin keso tau samob. ⁵⁷ Go lau nğêdô dêdi sa ma sêgôlin bin kêpi en gebe ⁵⁸ “Aêac anğ gebe en kêsôm gebe Lôm dabuñ, tan

sêkwê ña lemen nan, aê oc jansen su ma jakwê ten êtiam atôm bêc télêac, janngôm ña lemoc atom.”
⁵⁹ Sêsôm sêjac ñawaegen, mago nêñ bin keso tau ñapan.

⁶⁰ Ma dabuñsêga gêdi jakêkô êsêac ñalun ma kêtû kênac Jesu gebe “Aôm gobe ôjô bin atom me. Bin amboac ondoc sêgôlin kêpi aôm.” ⁶¹ Mago Jesu gêjam tau tângên, gêjô êsêacnên bin ten atom. Ma dabuñsêga kêtû kênac en kêtiam gebe “Aôm Kilisi, ñac tan alanem en nan, Latu aôm me.” ⁶² Ma Jesu gêjô en awa gebe “Aec, aê tau tonec. Ma amac oc alic Namalacnê Latu êngôn ñaniniñ Natau nê anôña ma êwiñ tao undambêña êmên.” ⁶³ Ma dabuñsêga kêkac nê ñakwê gêngic ma kêsôm gebe “Tapô lêna lau sêsôm bin lasêña ñagêdô êtu asagenña. ⁶⁴ Bin alôb-alôb tau tec anôgac. Ma abe amboac ondoc.” Tec êsêac samob sêsôm kêtû ton gebe “En ñac tobin tec êmac êndugen.”

⁶⁵ Lau ñagêdô sêkasôp kêpi en ma sêkwa en lanjoanô auc, go sêmêgôm lemen ma têtuc en ma sêsôm gêdên en gebe “Oc lasêman, asa kêtuc aôm.” Ma sakinwaga sêkôc en su to têtap engen.

Petere gêsa Jesu auc

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Joa 18:17, 25-27)

⁶⁶ Ma Petere gêmoa bêbê gêmoa malaclun ma dabuñsêganê sakinwagao ten gêmên. ⁶⁷ En gêlic Petere kêsêlu ja, ma mata gê en e kêsôm gebe “Aôm tec gôwiñ Jesu Nasaretña amboac tonan.” ⁶⁸ Mago en kêpa tau gebe “Aê kajala ma ñoc kauc kêsa kêpi bin, tan aôm kôsôm nan atom.” Go en kêsa sacgêdô gêja ma talec kêtan. ⁶⁹ Sakinwagao tau gêlic en ma kêsôm kêtiam gêdên lau, tan sêkô-sêkô nan, gebe

“Êsêacnêñ ñac tenj tônê.” ⁷⁰ Ma enj kêpa tau kêtiam. Saunjenj acgom, go lau, tanj sêkô-sêkô nanj, sêsôm gêdênj Petere kêtiam gebe “Binjanôgoc, êsêacnêñ ñac tenj aôm gebe aôm ñac Galilaiana tenj.” ⁷¹ Mago enj gêôc awa sa kêpuc boa tau ma kêtôc lêma gebe “Aê kajala ñac, tanj amac asôm ênê binj nanj atom.” ⁷² Kêsôm binj tonanj gêmoa e gacgenj talec kêtanj kêtû dim luagêcña. Tec Petere taê gêjam binj, tanj Jesu kêsôm gêdênj enj nanj, gebe “Talec oc êtanj êtu dim luagêc atomgenj ma aôm ônsa aê auc êtu dim têlêac.” Taê gêjam birl tonanj ma kêtanj ñanô.

15

Jesu kêkô Pilata lanjônêm

(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Joan 18:28-38)

¹ Bêbêc kanucgenj lau dabunjsêga to laumata ma binjsutau to lau ñanô samob sêkac sa jasêsôm binj kêtû tônj, go sêsô Jesu tônj ma sêkênj enj gêdênj Pilata gêja. ² Ma Pilata kêtû kênac enj gebe “Judanênj kinj aôm me masi.” Tec Jesu gêjô enj awa gebe “Kôsôm-gac.” ³ Ma lau dabunjsêga sêgôlinj binj taêsam kêpi enj. ⁴ Tec Pilata kêtû kênac enj kêtiam gebe “Aômnêm binj ôjô êsêac awenja gêc atom me. Ôlic acgom, êsêac sêgôlinj binj gwalêkinj kêpi aôm-goc.” ⁵ Mago Jesu gêjô binj tenj kêtiam atom, tec Pilata gê taê enj.

Sêsôm kêtû tônj gebe Jesu êmac endu

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Joan 18:39-19:16)

⁶ Kêtôm omsêgagenj Pilata kêgaboac ñac kapoacwalôña tenj su gêdênj êsêac kêtôm tetênj. ⁷ Ma ñac tenj, ñaê Baraba, gêngônj kapoacwalô gêwinj sêli-lausawaga, tanj sêjac ñac tenj êndu gêdênj

tañ sêli taun sa nan. ⁸ Tec lau sêpi sêja ma teten Pilata gebe êngôm êndên êsêac amboac gêgôm-gêgôm gêmoa. ⁹ Ma Pilata gêjô êsêac awen gebe “Amac abe aê jangamboac Judanên kin su êndên amac me masi.” ¹⁰ Gebe en kêjalagac gebe lau dabuñsêga sêkên Jesu gêdên en kêtû têtac secña. ¹¹ Ma lau dabuñsêga sêli lau sa gebe teten Pilata êngamboac Baraba su êndên êsêac. ¹² Tec Pilata kêtû kênac êsêac kêtiam gebe “Ma en, tañ asam en gebe Judanên kin nan, jangôm en amboac ondoc.” ¹³ Ma êsêac sêmôêc kêtiam gebe “Ônac en êpi kakesotau.” ¹⁴ Ma Pilata kêsôm gêdên êsêac gebe “En gêgôm sec ondoc.” Mago êsêac sêmôêc sêoc aucgen gebe “Ônac en êpi kakesotau.” ¹⁵ Pilata gebe ênac malô lau têtac, tec kêgaboac Baraba su gêdên êsêac ma kêsôm si Jesu ma kêkên en gêja gebe sênac en êpi kakesotau.

*Sinwaga sêsu Jesu susu
(Mat 27:27-31; Joaņ 19:2-3)*

¹⁶ Sinwaga sêwê Jesu sêja gôlin-waganê andu ma sêkalem sinwaga samucgen sa. ¹⁷ Go sêkên en kêsô ñakwê asôsamuc ten ma sêmoê okêm kêtû sunsun jasêkên en kêkuc. ¹⁸ Ma awen gêjac en to sê moalêc en gebe “Judanên kin, ômoa ñajamôn.” ¹⁹ Ma si en ña ôpic kêsêp môkêapac to sêkasôp kêpi en, ma sêpôn aenduc to awen gêoc en. ²⁰ Sêsu en susu su acgom, go sêkwalec ñakwê asôsamuc nan su ma sêu tau nê ñakwê gêsan en kêtiam. Ma sêwê en sêsa sêja sebe sênac en êpi kakesotau.

*Sêjac Jesu kêpi kakesotau
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Joaņ 19:17-27)*

²¹ Sêsa sêja e dêdac ñac tenj kêsa anja kôm gêmên, Alesandere agêc Rupu tamenj Simon anja Kurene. Tec sêkac enj g ebe êôc Jesunê kakesotau. ²² Ma sêkôc Jesu sêpi gamênj Golgata sêja, tanam ôkwi gebe “Gamênj mokê-lacña.” ²³ Ma sêsunj wain togênj ñamakic gêdênj enj gebe ênôm e gedec. ²⁴ Sêjac enj kêpi kakesotau su, go sebe sênac sam ênê ñakwê, tec sêpuc kapoac gebe sêlic asa oc êkôc asagenj. ²⁵ Oc mênjic laun sa ma sêjac enj kêpi kakesotau gêja. ²⁶ Ma teto ñabinj gêwinj gebe “Judanênj kin tonec.” ²⁷ Ma sêjac kêjañgowaga luagêc sêpi kakesotau sêwinj enj, tenj genkalej ênê anônja ma tenj genkalej ênê gasêña. [²⁸ Tec binj, tanj teto gêc nanj, gebe “Sêsam enj gêwinj lau sec” nanj, kêtû tôn.]

²⁹ Ma lau, tanj sêwê sêja sêmênj semoa nanj, têdainj gêsunj ma sêsôm binj alôb-alôb kêpi enj gebe “Op, aôm tau, tanj gobe onsenj lôm dabunj su ma ôkwê sa êndênj bêc têlêac nanj, ³⁰ ônam taôm sa ma ôsêp anja kakesotau ômôênmanj.” ³¹ Lau dabunjsêga to binjsutau sêsu enj susu amboac tonanj to sêsôm gêdênj taunj gebe “Lau ñagêdô tec gêjam êsêac sa, mago gêjam tau sa jakêtôm atom. ³² Kilisi, Israelnênj kinj, êsêp anja kakesotau êmênmanj, go talic ec takênj êwinj enj.” Ma êsêagêc, tanj sêjac agêc sêwinj enj nanj, têtanj pêlê enj amboac tonanjenj.

Jesu gêmac êndu

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Joaņ 19:28-30)

³³ Gêdênj tanj oc kêkô ñalunj nanj, gêsunjbôm gêjam gamênj samucgenj auc e gêdênj ocmata. ³⁴ Ma gêdênj ocmata tonanj Jesu gêmôêc awa kapôênj gebe “Êli, Êli lama sabatani,” tanam ôkwi gebe “Aênjoc Anôtô,

aênoc Anôtô, amboac ondoci gôwi aê sinj.” ³⁵ Ma lau ñagêdô, tanj sêkô ñagala nanj, sêñô tec sêsôm gebe “Kec, enj gêmôêc Elia.” ³⁶ Ma ñac tenj kêlêti gêja kêsac mêckelep tôñ kêsêp bu ñamakic ma jagêsunj gêdênj enj gênôm ma kêsôm gebe “Akôgenj ma talic acgom, Elia oc mênjêkôc enj su me masi.” ³⁷ Go Jesu gêmôêc awa kapôênj ma gêmac êndu.

³⁸ Ma obo baliñ, tanj genjkalenj lôm dabunj nanj, kêkac tau gêngic gêja luagêc anja ñaô e jakêsu ñalabu. ³⁹ Ma kapitai, tanj kêkô kêkanônj Jesunê kakesotau nanj, kêkô e gêlic Jesu gêmac êndu amboac tonanj ma kêsôm gebe “Ñac tonec Anôtônê Latu enj binñanôgoc.” ⁴⁰ Lauo ñagêdô sêkô ec jaêcgenj ma sêlic sêwinj. Êsêacnênj ñagêdô tonec Maria Magdalaña ma Jakobo saunj agêc Joses tenenji Maria ma Salome. ⁴¹ Gêdênj tanj Jesu gêmoa Galilaia nanj, lauo tonanj têdaguc enj ma sêjam sakinj enj. Ma ñagêdô taêsam, tanj sêpi Jerusalem sêwinj enj sêja nanj, sêkô sêwinj amboac tonanj.

Sêsunj Jesu

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Joanj 19:38-42)

⁴² Ñakêtula ma sêmasanj taunj gebe ñaalenj oc sêlic sabat. ⁴³ Tec kasêga towae tenj, ñaê Josep anja Arimatia, gêmênj, tanj gêônj Anôtônê gamênj amboac tonanj nanj. Enj taê kêpa sugenj kêsô gêdênj Pilata gêja ma ketenj Jesunê ñawêlêlanj. ⁴⁴ Pilata gênô gebe Jesu gêmac êndu su, tec gê go ma gêmôêc kapitai tau mênjkêtu kênac enj gebe “Ñac tau gêmac êndu su me.” ⁴⁵ Enj gênô kêtû katô anja kapitainê, tec gêwi ñawêlêlanj sinj gêdênj Josep. ⁴⁶ Ma Josep gêjam ôli obo kwalam-kwalam tenj ma jakêkôc enj su anja kakesotau mênjkêsabanj enj kêsêp obo tonanj

ma ketoc enj gêc sêo tenj, tanj sêsap kêsêp poc nanj, ma kêsabi poc jagêsanj sêawa auc. ⁴⁷ Ma Maria anja Magdala agêc Josés têna Maria sêlic gamênj, tanj tetoc enj gêc nanj.

16

Jesu gêdi sa

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Joan 20:1-10)

¹ Sabat gêbacnê acgom, go Maria anja Magdala agêc Jakobo têna Maria ma Salome sêjam ôli gêñmalu sebe nasêninj oso enj. ² Tec woke ñabêc ñamatana gêdênj bêbêc kanucgenj jasêo lasê sêo, go oc kêpi. ³ Ma sêsôm gêdênj taunj gebe “Asa ênsambi poc anja seawa su êndênj aêac.” ⁴ (Gebe poc tau kapôênj.) Sêoc matenânô sa e sêlic poc tau sêsabi su. ⁵ Tec sêsô sêlêlôm sêja e sêlic ñac matac tenj to ñakwê sêpsêp balinj gêngônj kêsi anôña ma selendec. ⁶ Ma enj kêsôm gêdênj êsêac gebe “Alendec atom. Amac asôm Jesu Nasaretña, tanj sêjac enj kêpi kakesotau nanj. Enj gêdi sa su, gêmoa tonec atom. Alic, mala tanj tetoc enj gêc nanj tonec. ⁷ Ana ma asôm ñawae êndênj ênê ñacsenjomi to Petere geñe Enj oc êmunj amac êna Galilaia, oc alic enj anja ônê êtôm binj, tanj kêsôm gêdênj amac nanj.” ⁸ Tec lauo tau sêsa anja sêo sêc sêja gebe têtênêp e katunj gêjaña. Ma sêsôm binj tenj gêdênj lasi tenj atom gebe têtêc taunj.

Jesu yeoc tau lasê gêdênj Maria Magdalaña

(Mat 28:9-10; Joan 20:11-18)

⁹ Jesu gêdi sa gêdênj woke ñabêc ñamatana gêdênj bêbêc kanucgenj su acgom, go geoc tau lasê gêdênj Maria anja Magdala, tanj kêtinj ñalau sec 7 anja ênê sêsa sêja nanj, kêtu ñamata. ¹⁰ Awê tau gêja ma kêsôm

ɲawae gêdêɲ nê lau, taɲ sêmoa sêwiɲ eɲ naɲ. Êsêac sêmoa tonêɲ ɲalêlôm ɲawapacgeɲ ma têtanaɲ. ¹¹ Êsêac sêɲô gebe Jesu gêmôa mata jali ma awê tau gêlic eɲ, mago sêkêɲ gêwiɲ atom.

*Jesu geoc tau lasê gêdêɲ ɲacseɲomi luagêc
(Luk 24:13-35)*

¹² Tonaɲ su acgom, go Jesu geoc tau lasê gêjam ɲac teɲ laɲô gêdêɲ êsêagêc ɲac luagêc, taɲ sêselêɲ sêmoa gamêɲ ɲasawa teɲ. ¹³ ɲaclagêc tonaɲ sêja sêsom ɲawae gêdêɲ lau ɲagêdô, mago sêkêɲ gêwiɲ êsêagêc atom amboac tonaɲgeɲ.

*Jesu geoc tau lasê gêdêɲ nê aposolo
(Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Joaɲ 20:19-23)*

¹⁴ Kêtu ɲamu eɲ geoc tau lasê gêdêɲ lau 11 gêdêɲ taɲ seɲ gêɲ sêɲgôn tebo, ma kêsôm êsêac kêtu sêkêɲ gêwiɲ atom to kêtu nêɲ ɲalêlôm ɲadaniɲa, gebe êsêac sêkêɲ gêwiɲ lau, taɲ sêlic eɲ gêdi sa ɲanô naɲ, nêɲ biɲ atom.

¹⁵ Ma kêsôm gêdêɲ êsêac gebe “Atôm nom ɲagamêɲ samob ana ma anam mêtê ɲawae ɲajam êndêɲ ɲamalac pebeɲ. ¹⁶ Lau taɲ sêkêɲ gêwiɲ ma sêliɲ saɲgu naɲ, Anôtô oc ênam êsêac kêsi. Ma êsêac, taɲ sêkêɲ gêwiɲ atom naɲ, oc sênaɲa. ¹⁷ Gêɲtalô tonec oc êwiɲ lau-sêkêɲ-gêwiɲwaga gebe têtinɲ ɲalau sec su sênam aê laɲôc to sêsom biɲ ɲa aweɲ wakuc, ¹⁸ lemeɲ sêkôc moac sa ma embe sênôm gêɲ ɲamalic teɲ, oc êmalic êsêac atom, sêu lemeɲ ênsac lau gêmac ma oc ɲajam êsa.”

*Jesu kêpi undambê gêja
(Luk 24:50-53; Apos 1:4-11)*

¹⁹ Apômtau Jesu kêsôm biŋ gêdêŋ êsêac su acgom, go Anôtô kêsun eŋ sa kêpi undambê jagêŋgôn ênê anôŋa. ²⁰ Ma ŋacseŋomi taun têtôm gamê samob sêja ma sêjam mêtê kêtôm gamêŋgeŋ ma Apômtau gêjam kôm gêwiŋ êsêac to kêpuc nê biŋ tôŋ ŋa gêŋtalô, taŋ gêgôm naŋ.

BIBOLO DABUN
The Holy Bible in the Yabem language of Papua New
Guinea
Buk Baibel long tokples Yabem long Niugini

Copyright © 1980 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Jabem (Yabem)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

447e01c5-a375-5452-ae54-b3f890293eeb